

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Mora Valeri, Laia; Robert Guillén, Santiago, dir. Anàlisi de la implementació del Decret Llei 19/2021 en el marc de la Llei 8/2021 : desafiaments i oportunitats per garantir els drets de les persones amb discapacitat a Catalunya. 2024. (Grau de Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/303156>

under the terms of the **CC BY-NC-ND** license

**Anàlisi de la implementació del Decret Llei 19/2021 en el
marc de la Llei 8/2021: desafiaments i oportunitats per
garantir els drets de les persones amb discapacitat a
Catalunya**

Autor/a: Laia Mora Valeri

Tutor/a: Santiago Robert Guillén

Treball de Final de Grau

Curs 2023-2024

Grau de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

ABREVIATURES

CIDPD	Convenció Internacional sobre Drets de les Persones amb Discapacitat
Llei 8/2021	Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica
Decret Llei 19/2021	Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació de la capacitat
CC	Codi Civil
CCCat	Codi Civil de Catalunya
CE	Constitució Espanyola 1874
LEC	Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil
LJV	Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària
TS	Tribunal Suprem
OMS	Organització Mundial de la Salut
STS	Sentència del Tribunal Suprem
STC	Sentència del Tribunal Constitucional
Art.	Article
TFG	Treball de Final de Grau
Núm.	Número
Pàg.	Pàgina

RESUM

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada a Nova York el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de Nacions Unides, estableix que les persones amb qualsevol tipus de discapacitat han de gaudir de tots els drets humans i llibertats fonamentals. La Convenció també aclareix com s'han d'aplicar els drets a les persones amb discapacitat i identifica les àrees en què s'han d'adaptar els ordenaments jurídics perquè aquest col·lectiu pugui exercir els seus drets de manera efectiva.

L'any 2007, Espanya ratifica la Convenció i entra en vigor la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica. Per altra banda, a Catalunya s'aprova el Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació de la capacitat.

L'element fonamental de la nova regulació no és ni la incapacitació ni la modificació de la capacitat, sinó el respecte a la voluntat de la persona amb discapacitat i a la presa de les seves pròpies decisions. Es considera essencial tenir-ne en compte les preferències i la participació activa.

L'objectiu d'aquest Treball de Final de Grau (en endavant, TFG) és conèixer els principals canvis derivats de l'aprovació de la Llei 8/2021 i el Decret Llei 19/2021 en relació amb els drets de les persones amb discapacitat, i, a través de la realització d'entrevistes a diverses entitats de involucrades en l'àmbit, analitzar la idoneïtat de la implementació del Decret Llei 19/2021 a Catalunya.

La finalitat és determinar si aquesta reforma representa una eina totalment efectiva per salvaguardar els drets de les persones amb discapacitat o si, per contra, presenta deficiències que generen més inconvenients que avantatges per aquest col·lectiu.

Paraules clau: Persones amb discapacitat, drets humans i llibertats fonamentals, reforma legislativa, capacitat jurídica, participació activa.

ABSTRACT

The International Convention on the Rights of Persons with Disabilities, adopted in New York on December 13, 2006, by the United Nations General Assembly, establishes that persons with any type of disability are entitled to enjoy all human rights and fundamental freedoms. The Convention also clarifies how rights should be applied to persons with disabilities and identifies areas where legal frameworks need to be adapted so that this group can effectively exercise their rights.

In 2007, Spain ratified the Convention and Law 8/2021 of 2 June, which reforms civil and procedural legislation to support people with disabilities in the exercise of their legal capacity, came into force. On the other hand, in Catalonia, Decree Law 19/2021 of 31 August was passed, adapting the Civil Code of Catalonia to the reform of the procedure for modifying capacity.

The fundamental element of the new regulation is not incapacitation or capacity modification, but rather respect for the will of the person with disabilities and their ability to make their own decisions. It is considered essential to take into account their preferences and active participation.

The objective of this Final Degree Project (TFG) is to understand the main changes resulting from the approval of Law 8/2021 and Decree-Law 19/2021 regarding the rights of persons with disabilities, and through interviews with various entities involved in the field, analyze the adequacy of the implementation of Decree-Law 19/2021 in Catalonia. The aim is to determine whether this reform represents a fully effective tool for safeguarding the rights of persons with disabilities or if, on the contrary, it presents deficiencies that generate more disadvantages than advantages for this group.

Keywords: Persons with disabilities, human rights and fundamental freedoms, law reform, legal capacity, active participation

ÍNDEX

Abreviatures.....	2
Resum.....	3
Abstract.....	4
1. Introducció.....	7
1.1. Contextualització del tema	7
1.2. Objectius generals i específics.....	8
1.3. Estructura del treball i metodologia emprada.....	9
2. Fonaments jurídics i conceptuals de la discapacitat.....	9
2.1. La discapacitat.....	9
2.1.1 Definició i evolució conceptual de la discapacitat.....	9
2.1.2 Classificació de les discapacitats.....	12
2.2. Anàlisi de la regulació antecedent a la Llei 8/2021.....	14
2.2.1. Convenció Internacional dels Drets de les Persones amb Discapacitat.....	14
2.2.1.1. Principis fonamentals i compromisos estatals.....	15
2.2.2. Normativa estatal anterior a la Llei 8/2021.....	15
2.3. Llei 8/2021, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.....	19
2.3.1. Objectius i principis inspiradors de la norma.....	19
2.3.2. Àmbit objectiu.....	22
2.3.3. Àmbit subjectiu.....	23
2.3.4. Àmbit procedimental.....	25
2.3.5. Mesures de suport que estableix la nova normativa.....	28
2.4. Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.....	35
2.4.1. Adaptació del Codi Civil de Catalunya. Anàlisi i possibles implicacions.....	35
2.4.2. El rol de l'assistència i la representació.....	
3. Principals problemàtiques i identificació de les àrees on la implementació de la normativa podria ser millorada.....	40
3.1. Descripció de les dades recollides i interpretació dels resultats obtinguts.....	40

3.2. Principals problemàtiques evidenciades de la investigació realitzada.....	42
4. Conclusions finals.....	52
5. Bibliografia.....	55
6. Annexos i materials complementaris.....	62

1. Introducció

1.1. Contextualització del tema

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, adoptada a Nova York el 13 de desembre de 2006, té com a propòsit principal *promoure, protegir i assegurar el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals per a totes les persones amb discapacitat, i promocionar el respecte de la seva dignitat inherent*¹.

L'any 2007 Espanya ratifica la Convenció i neix la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica. Mentre que, per altra banda, a Catalunya s'aprova el Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.

La Llei 8/2021 pretén donar un pas decisiu en l'adequació del nostre ordenament jurídic al tractat internacional, que en el seu article 12 proclama que les persones amb discapacitat tenen capacitat jurídica en igualtat de condicions que la resta de persones en tots els aspectes de la vida, i per aquest motiu, obliga a adoptar les mesures pertinents per proporcionar a les persones amb discapacitat accés al suport que puguin necessitar en l'exercici de la seva capacitat jurídica². Des de la seva aprovació, la Llei 8/2021 ha sigut objecte d'anàlisi i debat, ja que ha transformat significativament tot el sistema legal espanyol que teníem fins ara en relació a les persones amb discapacitat. La finalitat de tot aquest canvi legislatiu ha sigut salvaguardar els drets humans i llibertats fonamentals d'aquestes persones, posant el focus en la seva capacitat jurídica, deixant que prenguin les seves pròpies decisions i respectant la seva voluntat i preferències.

Si analitzem aquesta reforma des d'una visió general, podem veure, sens dubte, que és molt positiva i amb una intenció de millora respecte la situació que vivien anteriorment les persones amb discapacitat. Tot i així, es generen dubtes de si la societat o el nostre propi sistema està

¹ Així ho disposa l'article 1 de l'Instrument de Ratificació de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006 (BOE núm. 96, de 21 d'abril de 2008).

² *Reforma de la legislació per a persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica (BOE)*. (2021, 3 juny). Portal Jurídic de Catalunya.
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/detalls/noticia/reforma_suport_discapacitats_boe

preparat per un canvi tan dràstic venint d'un règim en matèria de discapacitat completament allunyat a l'actual.

És el nou sistema realment favorable per la persona amb discapacitat? Dóna resposta a les seves necessitats? La reforma ha generat problemes? Hi ha imprecisions o ambigüitats?

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) es calcula que 1300 milions de persones — es a dir, 1 de cada 6 persones en tot el món — tenen una discapacitat important³. Aquestes dades mostren que les persones amb discapacitat constitueixen una part significativa de la població mundial i poden enfrontar diversos desafiaments i barreres per accedir a l'educació, l'ocupació, els serveis de salut, i altres aspectes de la vida quotidiana. Per aquest motiu, resulta essencial analitzar si les polítiques i accions implementades fins ara efectivament promouen la inclusió i els drets d'aquest col·lectiu, tot i que sigui minoritari, ja que l'abast de la reforma és considerable i pot tenir un impacte profund en la seva qualitat de vida.

1.2. Objectius generals i específics

La finalitat d'aquest Treball de Final de Grau (en endavant TFG) és analitzar la implementació del Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, en el marc de la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.

L'objectiu principal és conèixer els canvis que aquesta nova llei suposa per la legislació estatal i catalana en matèria de l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat, i, a partir de la realització d'entrevistes a diverses fundacions, associacions i altres entitats especialitzades en el sector, els aspectes positius i negatius de la reforma legislativa. Aquest estudi busca identificar les oportunitats generades per a nova normativa, així com els desafiaments trobats en la seva aplicació.

³ *Discapacitat* (2023, 7 de març) Organització Mundial de la Salut: OMS. <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

1.3. Estructura del treball i metodologia emprada

Per dur a terme l'anàlisi de la matèria objecte del present treball, aquest està estructurat en 4 seccions principals, començant per la introducció que contextualitza breument el contingut i la importància de l'estudi del tema.

A continuació, s'aborden els fonaments jurídics i conceptuals de la discapacitat, on tindrà una especial rellevància la comparativa de la normativa actual, tan estatal com catalana, amb l'antiga civil vigent en la matèria.

La següent secció tracta sobre les barreres i oportunitats de millora en l'aplicació de la normativa vigent. Això condueix a una anàlisi de les principals problemàtiques identificades durant la investigació gràcies a la realització de diverses entrevistes a fundacions, associacions, entitats i famílies, descrivint les dades recollides, interpretant els resultats i ideant propostes de millora.

L'estudi conclou amb una reflexió final sobre quins problemes planteja la reforma legislativa i si, aquesta, es pot considerar realment una eina efectiva per salvaguardar els drets humans i llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat. El treball es completa amb una secció de bibliografia, així com annexos i materials complementaris que donen suport a l'estudi principal.

2. Fonaments jurídics i conceptuals de la discapacitat

2.1. La discapacitat

2.1.1. Definició i evolució conceptual de la discapacitat

L'evolució conceptual de la discapacitat a Espanya ha estat significativa i ha reflectit canvis profunds tant en la percepció social com en el marc jurídic i polític que envolta aquest col·lectiu. Antigament, la discapacitat s'associava a intervencions de poders sobrehumans o càstigs divins, sent una condició que generava rebuig i aïllament. Aquesta concepció va anar canviant de mica en mica, i al segle XV la discapacitat se secularitza i apareixen les primeres institucions anomenades manicomials, com el seu nom indica, des d'un punt de vista discriminatori, segregador i estigmatitzant. La discapacitat s'entenia des d'un model medico-rehabilitador, centrat en l'individu i les seves deficiències, on les persones amb discapacitat eren vistes com objectes passius de cura i atenció. Aquest enfocament es basava en la idea que el problema residia en les

deficiències físiques, sensorials, mentals o intel·lectuals de la persona, i per tant, les intervencions s'orientaven a la “correcció” d'aquestes deficiències o a l'adaptació de l'individu al seu entorn⁴.

Tot i això, en les últimes dècades, s'ha produït un canvi paradigmàtic cap al model social de discapacitat. Al principi del segle XX es comença a percebre la discapacitat des d'un enfocament assistencial, l'Estat s'implica i es creen els primers centres d'educació especial, però des d'una perspectiva excessivament paternalista, que reforça la dependència i les actituds de discriminació social i laboral. Així, a la segona meitat del segle XX es comencen a forjar les primeres associacions formades per persones amb discapacitat i les seves famílies que s'uneixen per defensar els seus drets. A poc a poc, les persones amb discapacitat van apoderant-se més presència a l'agenda política, encara que el camí per recórrer encara es immens⁵.

L'evolució a Espanya també s'ha caracteritzat per la incorporació progressiva d'aquest nou paradigma en el seu ordenament jurídic i polítiques públiques. A Espanya, l'any 1982 es produeix un punt d'inflexió amb l'aprovació de la Llei d'Integració Social del Minusvàlid (LISMI), anomenada avui en dia Llei General de Drets de les persones amb Discapacitat i de la seva Inclusió Social que, per exemple, reflecteix aquest enfocament en reconèixer que les dificultats experimentades per les persones amb discapacitat es deuen en gran mesura a les barreres socials, i emfatitza la importància de garantir la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació⁶.

Aquest model sosté que la discapacitat no és un atribut de la persona, sinó el resultat de les barreres que la societat construeix, tot limitant la participació i la inclusió dels qui presenten diversitats funcionals. Així, l'enfocament es desplaça de les limitacions individuals a les responsabilitats socials i polítiques per eliminar les barreres i promoure la igualtat d'oportunitats. Aquest canvi de paradigma ha estat impulsat pel reconeixement internacional dels drets de les persones amb discapacitat, com reflecteix la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones

⁴ TOBOSO-MARTÍN, M. (2012). *Dels discursos actuals sobre la discapacitat a Espanya*. Instituto de Filosofía. Centro de Ciencias Humanas y Sociales, CSIC.

⁵ GIL, I. (2018, 14 novembre) *Què és la discapacitat? Evolució històrica i cultural* | Fundació Adecco. El Bloc d'Ocupació de la Fundació Adecco. <https://fundacionadecco.org/blog/que-es-la-discapacidad-evolucion-historica/>

⁶ SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d'octubre). Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat. *Ratio Juris* (Pàg. 23)

amb Discapacitat, ratificada per Espanya i que promou una visió de la discapacitat basada en els drets humans⁷.

Tot això, no és fins a l'entrada al segon mil·lenni (dècada 2000) quan comença a abandonar-se la perspectiva assistencial i paternalista, que concep a la persona amb discapacitat, com a dependent, inactiva i improductiva, per evolucionar cap a un nou enfocament en què la persona amb discapacitat compta amb habilitats, competències, recursos i potencialitats, si se li ofereixen els suports necessaris⁸.

La jurisprudència espanyola també ha tingut un paper crucial en aquest procés de transformació. Ha interpretat i aplicat la Constitució i la resta de l'ordenament jurídic tenint en compte el paradigma social de la discapacitat, impulsant mesures que assegurin la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació de les persones amb discapacitat⁹.

Aquest enfocament ha permès més visibilitat i reconeixement dels drets d'aquest col·lectiu, avançant cap a la seva plena participació en la societat.

Per tant, l'evolució conceptual de la discapacitat a Espanya reflecteix un canvi profund cap a la comprensió de la discapacitat com una qüestió de drets humans i justícia social, en lloc d'un problema individual de salut. La percepció de la discapacitat ha evolucionat d'acord amb les estructures sociopolítiques, econòmiques i culturals de la història de la humanitat i, freqüentment, ha estat condicionada per l'estigma i lligada a formes diverses d'exclusió: eliminació, aïllament, institucionalització o beneficència, fins ben entrat el segle XX¹⁰.

Aquest canvi ha implicat no només una transformació en la percepció social de la discapacitat, sinó també un avenç significatiu en el marc jurídic i polític que promou la inclusió i la igualtat d'oportunitats per a les persones amb discapacitat.

⁷ SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d'octubre). Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat. *Ratio Juris*.

⁸ GIL, I. (2018, 14 novembre) *Què és la discapacitat? Evolució històrica i cultural* | Fundació Adecco. El Bloc d'Ocupació de la Fundació Adecco. <https://fundacionadecco.org/blog/que-es-la-discapacidad-evolucion-historica/>

⁹ SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d'octubre). Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat. *Ratio Juris*.

¹⁰ *Definició i classificació de discapacitat*. (2014, 13 febrer). Departament de Drets Socials. Gencat. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/persones_amb_discapacitat/que_es_i_com_es_reconeix_la_situacio_de_discapacitat/definicio-classificacio-discapacitat/index.html

2.1.2. Classificació de les discapacitats

El 22 de maig de 2001 l'Assemblea Mundial de la Salut va aprovar la Classificació Internacional del Funcionament de la Discapacitat i de la Salut (CIF), classificació que va ser acceptada per 191 països com el patró de descripció de la Discapacitat. Aquesta nova classificació proposa un enfocament multidimensional que considera la discapacitat com el resultat de la interacció entre les persones amb els seus entorns físics i socials¹¹. Aquest enfocament s'allunya de les classificacions que etiqueten les persones, i s'enfoca com l'entorn contribueix o limita la participació plena i efectiva de les persones a la societat.

D'acord amb aquesta classificació, una determinada discapacitat resultaria de la interacció entre diversos factors: En primer lloc, la deficiència que implica una anormalitat o pèrdua d'estructura o funció corporal. Aquesta perspectiva s'enfoca en l'aspecte físic de la discapacitat; en segon lloc, la limitació en l'activitat, que descriu les dificultats d'un individu per a realitzar tasques o accions en diversos àmbits de la vida quotidiana, com ara el treball, l'educació o la vida domèstica. Aquesta limitació es mesura comparant-la amb les expectatives normals d'una persona sense discapacitat; i, finalment, la restricció en la participació, que es refereix a les dificultats que una persona pot experimentar per participar plenament en la societat a causa de la seva discapacitat. Aquesta restricció es determina comparant la participació d'una persona amb discapacitat amb la d'una persona sense discapacitat en la mateixa cultura o societat¹².

Hi ha diversos tipus de discapacitats i es poden classificar de la següent manera: En primer lloc, tenim la discapacitat física o motora, que implica limitacions a la mobilitat. El seu origen pot ser degut a una condició de salut o a un trastorn que afecta el sistema múscul esquelètic i neuromuscular de la persona. El grau i l'abast poden variar i l'afectació es pot produir en una o diverses parts del cos; en segon lloc, la discapacitat sensorial, que implica la presència de limitacions en algun dels sentits (visió, audició, olfacte o gust), cosa que comporta l'aparició de problemes en la percepció de la informació de l'entorn; en tercer lloc, hi ha la discapacitat

¹¹ LOPEZ-TORRIJO, M. (2014, 22 de setembre). *Inclusió educativa d'alumnes amb discapacitats greus i permanents: anàlisi d'un model: la Comunitat Valenciana (Espanya)*. Revista Española de Educación Comparada. (Pàg. 3)

¹² *Definició i classificació de discapacitat*. (2014, 13 febrer). Departament de Drets Socials, Gencat. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/persones_amb_discapacitat/que_es_i_com_es_reconeix_la_situacio_de_discapacitat/definicio-classificacio-discapacitat/index.html

intel·lectual o cognitiva, que implica una sèrie de limitacions en les funcions mentals, com la memòria o la concentració. Es caracteritza per un funcionament intel·lectual inferior a la mitjana, i això provoca certes dificultats en l'aprenentatge, retard en el desenvolupament del llenguatge o motricitat, i dificultats en les habilitats socials i de comunicació; finalment, tenim la discapacitat psicosocial, que aborda problemes de salut mental, impactant l'equilibri emocional i social de les persones. La discapacitat psicosocial implica dificultats en el funcionament mental i emocional de les persones, podent afectar la seva capacitat per gestionar les emocions o relacions interpersonals¹³.

Aquesta diversitat exigeix una atenció personalitzada i ajustada a cada persona, salvaguardant la seva autonomia i fomentant la seva integració i col·laboració plena en la comunitat. A més, a Espanya, s'avalua el grau de discapacitat mitjançant un sistema de puntuació del 0 al 100%. Aquesta avaluació determina el nivell de limitació a les activitats de la vida diària d'una persona, les necessitats d'assistència, i els beneficis o serveis a què la persona pot tenir dret¹⁴.

¹³ *Quin tipus de discapacitat hi ha?* (s.d.). Femcet. <https://femcet.com/quins-tipus-de-discapacitat-hi-ha/>

¹⁴ *Quins graus de discapacitat hi ha a Espanya.* (s.d.). Femcet. <https://femcet.com/quins-graus-de-discapacitat-hi-ha-a-espanya/>

2.2. Anàlisi de la regulació antecedent a la Llei 8/2021

2.2.1. Convenció Internacional dels Drets de les Persones amb Discapacitat

Abans d'entrar a analitzar en detall el contingut de la Llei 8/2021, és fonamental, per entendre millor l'essència d'aquesta llei, conèixer prèviament quin sistema era el vigent fins la data, i quins són els fonaments que recolzen la reforma legislativa i la manera en què el legislador ha introduït progressivament els principis rectors del nou règim mitjançant la creació de diverses lleis.

La Convenció Internacional dels Drets de les Persones amb Discapacitat és un tractat internacional adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides, aprovat, juntament amb el seu Protocol Facultatiu, el 13 de desembre del 2006.

Es pot considerar un conveni exitós, ja que, va ser el primer tractat internacional a la història que va obtenir la signatura de 81 països el mateix dia de la seva obertura. La Convenció entra en vigor el 3 de maig de 2008, una vegada obtinguts els 20 instruments de ratificació o adhesió necessaris¹⁵. Espanya firma la Convenció el 30 de març de 2007, i en virtut de l'article 96.1 de la Constitució Espanyola (CE) i de l'article 1.5 del Codi Civil (CC) passa a formar part de l'ordenament jurídic espanyol, la qual cosa suposarà que necessàriament s'hagin de fer una sèrie de reformes legals i una reorientació de les pràctiques quotidianes.

L'objectiu principal de la Convenció de Nova York de 2006 s'indica explícitament en el seu article 1: *promoure, protegir i assegurar el ple gaudi de tots els drets humans i llibertats fonamentals per part de les persones amb discapacitat, així com promoure el respecte de la seva dignitat inherent*. Aborda una àmplia gamma d'àrees, incloent-hi la igualtat d'oportunitats, l'accessibilitat, la participació a la vida política i cultural, l'accés a la justícia, la llibertat d'expressió i opinió, i la protecció contra l'explotació, violència i abús.

¹⁵ Així ho disposa l'article 45 de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre de 2006 (BOE núm. 96, de 21 d'abril de 2008).

2.2.1.1. Principis generals i compromisos estatals

La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat representa un element clau per avançar cap a la total inclusió i participació de les persones amb discapacitat a la societat. A través d'aquest instrument es promou el reconeixement dels seus drets i l'eliminació de les barreres que limiten la seva participació activa en la vida social, econòmica i política.

En l'article 3 de la Convenció es destaquen els principis generals per a la promoció i protecció dels drets humans i llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat. Aquests principis inclouen el respecte per la dignitat inherent i l'autonomia individual, la no-discriminació, la participació i inclusió plenes i efectives a la societat, el respecte per la diferència i la igualtat d'oportunitats, l'accessibilitat, la igualtat entre l'home i la dona, i el respecte a l'evolució de les capacitats dels nens i nenes amb discapacitat i el seu dret a preservar la seva identitat.

A més, la convenció estableix un Comitè de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat per supervisar la seva implementació pels estats membres. Segons l'article 4, els estats es comprometen a garantir el ple exercici dels drets humans i llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat, adoptant mesures legislatives i administratives per fer-los efectius. Això inclou la integració de la protecció dels drets humans de les persones amb discapacitat en les polítiques i programes nacionals, la promoció de la investigació en tecnologies accessibles i la formació dels professionals que treballen amb persones amb discapacitat. A més, s'estableixen una sèrie d'articles específics que estipulen obligacions relacionades amb drets concrets, com la presa de consciència, l'accessibilitat, la protecció en situacions d'emergència, l'accés a la justícia, la mobilitat personal, l'habilitació i rehabilitació, el recull de dades i la cooperació internacional¹⁶.

2.2.2. Normativa estatal anterior a la Llei 8/2021

Abans de la promulgació de la Llei 8/2021, de 2 de juny, que reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica, des d'una

¹⁶ Nacions Unides. *Guia de Formació n° 19: Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Sèrie de capacitació professional*. (2014). ohchr.org
https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/CRPD_TrainingGuide_PTS19_sp.pdf

perspectiva jurídica, tradicionalment es distingien clarament tres conceptes en referència a qualsevol ciutadà espanyol i la seva capacitat. En primer lloc, hi havia la capacitat jurídica definida com l'aptitud per ser titular de drets i obligacions, reconeguda a tot ésser humà, pel simple fet de ser-ho, des del seu naixement; En segon lloc, trobàvem la capacitat d'obrar, que era l'aptitud per realitzar o exercitar vàlidament tota classe de drets i obligacions, la qual, d'ordinari, s'assoleix de forma plena als 18 anys; i, finalment, la capacitat natural, com el conjunt de capacitats intel·lectuals i emocionals que un ésser humà mitjà adquireix amb el temps i la maduresa personal, que li permeten comprendre la realitat, així com les conseqüències jurídiques dels seus actes, i adaptar el seu comportament conforme a aquesta comprensió¹⁷.

Tota persona és titular de drets i obligacions des del moment del naixement, essent reconeguda la seva capacitat jurídica. Tot i que, amb el pas dels anys s'acumula experiència i maduresa, així com l'adquisició de coneixements, habilitats i responsabilitats (capacitat natural), no serà fins als 18 anys quan aquesta persona pugui exercir individualment els seus drets i assumir totes les obligacions que desitgi (capacitat d'obrar plena). Durant el període que transcorre des del naixement fins als 18 anys, són els progenitors qui, generalment, exerceixen i representen els drets dels seus fills. Això significa que, malgrat una persona és titular de drets des del seu naixement, normalment són els progenitors els que els exerceixen en nom seu. A partir dels 18 anys, en circumstàncies normals, qualsevol individu assoleix les tres capacitats esmentades (jurídica, natural i d'obrar) i, per tant, és capaç d'actuar de manera autònoma, tenint plena consciència dels actes que realitza¹⁸.

Tot i això, hi ha situacions excepcionals en que aquest plantejament majoritari en la societat espanyola no és aplicable. Cal considerar altres supòsits excepcionals a la regla general que estableix que qualsevol persona disposa de capacitat plena. Aquests casos es refereixen a situacions d'incapacitat, ja sigui reconeguda judicialment o de fet. És a dir, persones que, per diverses raons, no poden actuar per si soles, ja que no són realment conscients dels actes que poden arribar a realitzar. Per abordar aquestes situacions, anteriorment la legislació espanyola preveia

¹⁷ BENAVIDES LIMA, J. (2022, 2 febrer). *El judici de capacitat dels notaris: Més important que mai!* Jesús Benavides <https://ca.jesusbenavides.es/blog/el-judici-de-capacitat-dels-notaris>

¹⁸ BENAVIDES LIMA, J. (2022, 2 febrer). *El judici de capacitat dels notaris: Més important que mai!* Jesús Benavides <https://ca.jesusbenavides.es/blog/el-judici-de-capacitat-dels-notaris>

diverses solucions, com la prorrogació o rehabilitació de la pàtria potestat, el nomenament d'un tutor o la gestió de la situació a través d'un poder preventiu que la persona afectada pogués haver atorgat en previsió de la circumstància. En totes aquestes solucions, es comparteix un denominador comú: el nomenament d'un representant qui actuarà en nom de la persona representada, substituïnt-la en les decisions i interessos. En aquests casos es pot observar com la persona discapacitada, tot i tenir capacitat jurídica, no disposa de suficient capacitat natural (a causa de la síndrome, discapacitat o malaltia que pateix). En arribar a la majoria d'edat o davant l'aparició d'una malaltia o trastorn, la seva capacitat d'obrar es veu modificada judicialment mitjançant institucions basades totes elles en un model de substitució en la presa de decisions¹⁹.

Per tant, podem dir que la normativa vigent fins aquell moment es basava en un model que es podria descriure com de "substitució" en la presa de decisions, on la incapacitat jurídica i la tutela eren els mecanismes predominants per abordar les situacions de les persones amb discapacitat. Aquest model estava reflectit en diverses disposicions legals i en la pràctica judicial, on es podia procedir a la incapacitació judicial de persones sota certes condicions, i les relegava a un estat de minoria d'edat perpètua en termes de la seva capacitat per exercir drets i obligacions²⁰.

La legislació anterior, com el Codi civil i la Llei d'enjudiciament civil, feia distincions entre la capacitat jurídica i la capacitat d'obrar, permetent la modificació d'aquesta última a través de processos judicials d'incapacitació. Això es traduïa en la privació de drets fonamentals per a les persones declarades incapaços, que eren posades sota la tutela d'un representant legal per gairebé tots els actes de la vida civil²¹.

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, va marcar un punt d'inflexió cap un model social de discapacitat. Tot i així, quan la Convenció va entrar en vigor a Espanya, els tribunals espanyols van dur a terme un anàlisi per determinar la compatibilitat entre la normativa del Codi Civil i el que s'establia a la Convenció. Aquest anàlisi es posa de manifest

¹⁹ BENAVIDES LIMA, J. (2022, 2 febrer). *El judici de capacitat dels notaris: Més important que mai!* Jesús Benavides <https://ca.jesusbenavides.es/blog/el-judici-de-capacitat-dels-notaris>

²⁰ SÁNCHEZ HERNÁNDEZ, Á. (2021, 23 de desembre). *Consideracions sobre la reforma de la legislació civil en matèria de discapacitat: de la incapacitació al suport*. Revista Electrònica de Dret de la Universitat de la Rioja (Pàg.5)

²¹ SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d'octubre). *Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat*. Ratio Juris (Pàg. 25)

a la Sentència del Tribunal Suprem de 29 d'abril²², on es va sostenir que era crucial evitar una regulació abstracta i rígida de la situació legal de les persones amb discapacitat. Es va argumentar que la incapacitació, independentment de com la denominés el legislador, era una mesura de protecció de la persona amb discapacitat, qui seguia sent titular dels seus drets fonamentals. Per tant, es va concloure que la Convenció s'estava aplicant efectivament d'acord amb les normes existents en aquell moment.

Tanmateix, la jurisprudència més recent ha divergit del que s'establia el 2009. Per exemple, en la Sentència del Tribunal Suprem de 6 de maig de 2021²³, es va equiparar la incapacitació judicial a una mena de “mort civil i social” de la persona, on aquells amb deficiències en l'esfera personal o patrimonial eren completament exclosos de la vida social, amb l'anul·lació corresponent de la seva capacitat d'autodeterminació, similar a una mort civil. A més el Tribunal Constitucional també s'ha pronunciat sobre aquest tema, assenyalant a la Sentència del TC del 9 d'octubre de 2002²⁴ que la incapacitació judicial afecta directament al lliure desenvolupament de la personalitat, així com a la dignitat de l'individu i als seus drets inviolables segons el que s'estableix a l'article 10.1 de la Constitució.

L'adaptació del marc legal intern va ser lenta i no va ser fins a la Llei 8/2021 quan es va materialitzar un canvi substancial a la legislació civil i processal. Dins aquest context, les reformes anteriors a la Llei 8/2021, encara que van intentar introduir millores en el tractament de les persones amb discapacitat, no van abordar de manera integral la capacitat jurídica en termes de suport i assistència, mantenint un enfocament que no estava plenament alineat amb els principis de la Convenció²⁵.

En resum, anteriorment a l'aprovació de la Llei 8/2021, la normativa espanyola respecte a les persones amb discapacitat tendia a limitar la seva capacitat jurídica i a imposar models de representació, en lloc de fomentar la seva autonomia i el dret a rebre suport per a la presa de decisions. La Llei 8/2021 suposa un canvi significatiu, introduint un marc legal més respectuós

²² STS 282/2009, 29 de abril de 2009 (RJ 2009, 2901), de Ple.

²³ STS de 6 de mayo de 2021 (ID CENDOJ: 28079110012021100308).

²⁴ STC 174/2002, de 9 d'octubre de 2002.

²⁵ SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d'octubre). *Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat*. Ratio Juris (Pàg. 23)

amb els drets i la dignitat de les persones amb discapacitat. Aquesta reforma es considera fonamental per completar l'adaptació de la legislació espanyola als principis de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

2.3. Llei 8/2021, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica

2.3.1. Objectius i principis inspiradors de la norma

La Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica neix degut a la ratificació d'Espanya a la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, adoptada a Nova York el 13 de desembre de 2006.

La Convenció relaciona la dignitat inherent de les persones amb la seva autonomia individual, inclosa la llibertat de prendre les seves pròpies decisions, i en el seu article 12 exigeix que els Estats Part garanteixin els drets de les persones amb discapacitat a ser reconegudes amb personalitat jurídica i capacitat jurídica en igualtat de condicions amb els altres en tots els aspectes de la vida. A més, els Estats han de proporcionar suport necessari i salvaguardes efectives per prevenir abusos i protegir els drets, la voluntat i les preferències de les persones amb discapacitat, així com assegurar el seu dret a posseir i heretar béns, controlar els seus assumptes econòmics i accedir a serveis financers en igualtat de condicions amb els altres.

Per tant, tal com s'indica en el preàmbul de la pròpia Llei 8/2021, *“la nova regulació està inspirada, com la nostra Constitució a l'article 10 exigeix, en el respecte a la dignitat de la persona, en la tutela dels seus drets fonamentals i en el respecte a la lliure voluntat de la persona amb discapacitat, així com en els principis de necessitat i proporcionalitat de les mesures de suport que, si escau, pugui necessitar aquesta persona per a l'exercici de la seva capacitat jurídica en igualtat de condicions amb els altres”*.

Aquesta reforma proclama i garanteix la condició de ciutadania de les persones amb discapacitat i considera una “discriminació per motius de discapacitat” qualsevol distinció, exclusió o restricció que tingui el propòsit o l'efecte d'obstaculitzar o deixar sense efecte el reconeixement, gaudi o

exercici, en igualtat de condicions, de tots els drets humans i llibertats fonamental. D'aquesta manera, el respecte a la dignitat personal i als drets de la persona inclou el respecte a la seva autodeterminació, encara que pugui requerir suports. Per tant, aquest dret s'entén de manera passiva (respectar la voluntat, els valors, les creences i preferències de la persona), però també de manera activa (proveir els suports necessaris) perquè puguin exercir la seva capacitat jurídica responsablement i fins i tot anticipadament manifestant qui vol que el representi en un futur i amb quins criteris.

S'imposa així el canvi d'un sistema com el fins ara vigent al nostre ordenament jurídic, en què predominava la substitució en la presa de decisions que afectaven les persones amb discapacitat, per un altre basat en el respecte a la voluntat i les preferències de la persona qui, com a regla general, serà l'encarregada de prendre les seves decisions pròpies.

Aquest canvi es concreta amb l'eliminació de la incapacitació judicial per a persones adultes de l'ordenament jurídic anterior, i de la modificació judicial de la capacitat, que, pel fet de resultar inherent a la condició de persona humana, no es pot modificar, amb eliminació de les figures jurídiques que substituïen la persona en les seves decisions com la Tutela d'adults, la Pàtria Potestat prorrogada i la Pàtria Potestat Rehabilitada²⁶.

Serà la valoració de la necessitat de les persones en diferents moments i per a diferents decisions i responsabilitats, la que determinarà seguint el principi de proporcionalitat les mesures de suport que, si escau, pugui necessitar aquesta persona per a l'exercici de la seva capacitat jurídica en igualtat de condicions que la resta de la ciutadania. Quan l'exercici de la capacitat necessiti suports, puntuals o permanents, aquests han de ser respectuosos amb els drets, la voluntat i les preferències de la persona amb discapacitat, proporcionats i adaptats a les circumstàncies²⁷.

El Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, a les seves Observacions, de 19 de maig de 2014, va declarar que «El principi de l'interès superior no és una salvaguarda que

²⁶ *GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA*. (2022). Arabako Foru Aldundia. (Pàg 1-22).

https://web.araba.eus/documents/105044/548189/03IFBS_GUIA+PROV+APOYO+PERSONAS+DISCAPACIDAD_cast_.pdf/d3160e4c-6c27-49af-9ecb-be9b6e1cb9d6?t=1654088029313

²⁷ *GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA*. (2022). Arabako Foru Aldundia. (Pàg 1-22).

https://web.araba.eus/documents/105044/548189/03IFBS_GUIA+PROV+APOYO+PERSONAS+DISCAPACIDAD_cast_.pdf/d3160e4c-6c27-49af-9ecb-be9b6e1cb9d6?t=1654088029313

compleixi l'article 12 de la Convenció en relació amb els adults, afirmant que "El paradigma de la voluntat i les preferències ha de reemplaçar el de l'interès superior perquè les persones amb discapacitat gaudeixin del dret a la capacitat jurídica en condicions d'igualtat amb els altres"²⁸. En aquest cas, és important fer referència a la Sentència del Tribunal Suprem de 8 de setembre de 2021²⁹ per ser la precursora de l'aplicació de la nova normativa. Aquesta sentència resol un recurs presentat per una persona amb discapacitat psíquica (síndrome de Diògenes) respecte la mesura de suport acordada tant pel Jutjat de Primera Instància com per l'Audiència Provincial, i afirma que és viable adoptar mesures de suport tot i l'oposició manifesta de la persona amb discapacitat. La decisió es fonamenta en la presència d'una necessitat assistencial essencial, a manca de la qual està causant un deteriorament personal significatiu i una pèrdua de les capacitats que li impedeix exercir els seus drets i mantenir relacions necessàries amb el seu entorn.

Aquesta sentència remarca el que ja havia assenyalat la mateixa Sala en la STS de 13 de maig de 2015³⁰, referint-se a la necessitat d'adaptar la incapacitació a les necessitats específiques de cada persona amb discapacitat. En aquest sentit, es destaca la importància que el jutge valori de manera detallada la situació i les necessitats particulars de cada persona amb discapacitat per proporcionar-li les mesures de suport més adequades a la seva situació concreta.

És una llei revolucionària en molts aspectes i que comporta un canvi radical de paradigma normatiu en comparació amb la situació legislativa anterior, ja que transforma completament el sistema de modificació judicial de la capacitat d'obrar i de les incapacitacions que hi havia a Espanya fins ara, substituint-lo per processos sobre provisió de mesures judicials de suport a les persones amb discapacitat. Aquest canvi s'ajusta millor als convenis internacionals en la matèria, especialment a la tractada Convenció de Nova York de 2006.

²⁸ DE VERDA Y BEAMONTE, J.R., "Primeras resoluciones judiciales aplicando la Ley 8/2021, de 2 de junio en materia de discapacidad", *Diario La Ley*, 2022, pàg.23.

²⁹ Sentència 589/2021, de 8 setembre (Tol 8.585.229).

³⁰ Sentència de 13 de maig de 2015 (ROJ STS 1945/2015).

2.3.2. Àmbit subjectiu

La Llei 8/2021 introdueix un canvi important en com s'aborden els drets i suports per a les persones amb discapacitat, afectant-ne un gran nombre. Segons la Comissió Europea, al voltant de 87 milions de persones a la Unió Europea tenen alguna forma de discapacitat³¹. A Espanya, l'IMERSO estima que hi ha 3,5 milions de persones amb alguna discapacitat, cosa que representa el 9% de la població espanyola³².

Si analitzem la Llei 8/2021, pot cridar l'atenció que no inclogui una definició expressa del concepte “persona amb discapacitat”. En el seu preàmbul indica que *“podrà beneficiar-se de les mesures de suport qualsevol persona que les necessiti, amb independència de si la seva situació de discapacitat ha obtingut algun reconeixement administratiu”*. Aquesta definició pot resultar una mica insatisfactòria pel seu caràcter multidimensional³³, ja que permet abastar una àmplia varietat de condicions que podrien no estar incloses en definicions tradicionals de discapacitat, i que, no totes necessiten suport per a l'exercici de la seva capacitat jurídica, com poden ser problemes d'addicció, trastorns alimentaris, dificultats relacionades amb l'ús de les xarxes socials, etc.³⁴

Per delimitar una mica més l'àmbit subjectiu de la llei, podem dirigir-nos a la definició que conté la Convenció de Nova York de 2006 al segon paràgraf del seu article primer, que estableix que aquest terme inclou totes les persones amb *“deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials a llarg termini que, en interactuar amb diverses barreres, puguin impedir la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb les altres”*.

Les persones amb discapacitats físiques o sensorials, en principi, no requereixen aquesta tipologia de suport tret que tinguin associades altres formes de discapacitat. En canvi, entre les persones amb discapacitats mentals o intel·lectuals sí que poden ser necessaris i essencials.

³¹ *Persones amb discapacitat*. (s.d.). Comissió Europea. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=1137>

³² *Drets de les persones amb discapacitat a Espanya*. (s.d.). Femcet <https://femcet.com/drets-de-les-persones-amb-discapacitat-a-espanya/>

³³ SEOANE, J. A., “Què és una persona amb discapacitat?”, *Ágora*, 2011, pàg. 148.

³⁴ RUBIO GARRIDO, T., “La Llei 8/2021, de 2 de juny, sobre persones amb discapacitat: un exemple de bonisme i adanisme legislatius?” *InDret*, 2022, pàg. 10.

En la discapacitat intel·lectual algunes persones poden tenir dificultats per a la comprensió o per organitzar el seu pensament o la seva conducta. En cas que fos així, podrien necessitar suports per a l'exercici de la capacitat jurídica. Algunes persones amb discapacitats mentals poden tenir afectada la voluntat, la comprensió o la planificació de les seves decisions, i per això requeririen suports per a l'exercici de la seva capacitat jurídica. Això pot passar en algunes persones amb malalties mentals greus i en altres amb trastorns neuropsiquiàtrics com la malaltia d'Alzheimer o similars en què es veu alterada la memòria, la comprensió o la valoració de la informació necessària per prendre decisions. En tot cas, cal destacar que, si bé la llei parla de manera genèrica de “persones amb discapacitat”, seran una minoria els qui necessitin suports per a l'exercici de la seva capacitat jurídica, per la qual cosa sempre cal pensar que qualsevol persona és, en principi, autònoma i capaç, i que només després d'una valoració detinguda es pot concloure que necessitaria suports³⁵.

Per tant, podem afirmar que la llei es pot aplicar a totes les persones, independentment de si tenen o no una situació de discapacitat oficialment reconeguda mitjançant una resolució administrativa, sempre que presentin algun tipus deficiència física, mental, intel·lectual o sensorial a llarg termini, que li impedeixi participar plenament a la societat de manera efectiva. Aquesta transformació normativa ofereix un marc ampli per entendre i abordar la discapacitat i és important avaluar-ne els aspectes substantius i processals en comparació a la legislació anterior per comprendre'n l'impacte total en la societat.

2.3.3. Àmbit objectiu

Aquesta Llei consta de vuit articles, dues disposicions addicionals, sis disposicions transitòries, una disposició derogatòria i tres disposicions finals.

Tots els articles que conformen la norma estan destinats a modificar tot el cabal legal en matèria de discapacitat en el nostre ordenament. L'article primer modifica la Llei del Notariat;³⁶ l'article

³⁵ *Guia: Provisió de suports a les persones amb discapacitat per l'exercici de la capacitat jurídica*. (2022). Diputació Foral de Bizkaia. Departamento de Acción Social. (Pág. 9)

³⁶ Llei del Notariat de 28 de maig de 1862 (Gaceta de Madrid, núm. 149, de 29 de maig de 1862).

segon modifica el Codi Civil³⁷; l'article tercer afecta la Llei Hipotecària³⁸; l'article quart reforma la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil³⁹; l'article cinquè modifica la Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la LEC i de la Normativa Tributària amb aquesta finalitat⁴⁰; l'article sisè modifica la Llei 20/2011, del 21 de juliol, del Registre Civil⁴¹; l'article setè, referit a la Llei 15/2015, del 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària⁴²; i, finalment, l'article vuitè, referit al Codi de Comerç⁴³.

A més, la disposició final primera introdueix modificacions en el Codi Penal, i la disposició derogatòria única deroga en el seu apartat 3, els articles 299 bis i 301 a 324 del Codi Civil.

La reforma que l'article segon introdueix al Codi Civil és la més extensa i de més importància, ja que estableix les bases del nou sistema basat en el respecte a la voluntat i les preferències de la persona amb discapacitat, el qual informa tota la norma i s'extrapola a través de les de modificacions legals a la resta de la legislació civil i processal⁴⁴.

En aquest sentit, a fi d'aclarir aquesta reforma, es pronuncia el TS a la sentència 589/202 en indicar que *“la reforma suprimeix la declaració d'incapacitat i es centra en la provisió dels suports necessaris que una persona amb discapacitat pugui precisar per a l'exercici adequat de la seva capacitat jurídica”*⁴⁵.

La reforma del Codi Civil es centra en tres aspectes fonamentals que cal tenir presents per comprendre posteriorment el desenvolupament de les noves disposicions. En primer lloc, la capacitat jurídica és una aptitud pròpia de tota persona humana pel simple fet de ser-ho, per la qual

³⁷ Reial Decret de 24 de juliol de 1889 pel qual es publica el Codi Civil (Gaceta de Madrid, núm. 206, de 25 de juliol de 1889).

³⁸ Decret de 8 de febrer de 1946 pel qual s'aprova la nova redacció oficial de la Llei Hipotecària (BOE, núm. 58, de 27 de febrer de 1946).

³⁹ Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil (BOE, núm. 7, de 8 de gener del 2000).

⁴⁰ Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil i de la Normativa Tributària amb aquesta finalitat (BOE, núm. 277, de 19 de gener de 2003).

⁴¹ Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil (BOE, núm. 175, de 22 de juliol de 2011).

⁴² Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària (BOE, núm. 158, de 3 de juliol de 2015).

⁴³ Reial Decret de 22 de agost de 1885, pel qual es publica el Codi de Comerç (Gaceta de Madrid, núm. 289, de 16 d'octubre de 1885).

⁴⁴ Així ho disposa l'Apartat III del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

⁴⁵ STS 589/2021 del 8 de septiembre de 2021.

cosa, en conseqüència, les persones amb discapacitat són subjectes plenament capaços que poden ser titulars de drets, així com contraure obligacions de forma vàlida; en segon lloc, i en connexió directa amb l'anterior punt, la reforma es centra a instaurar un nou marc normatiu del nostre sistema civil basat en el respecte als drets, la voluntat i les preferències de la persona, substituint-se per l'anterior sistema caracteritzat per una anul·lació o substitució de l'autonomia de la voluntat mitjançant procediments d'incapacitació o de modificació de la capacitat, i que mostrava una predilecció especial per la institució de la tutela, com a regla general; i, en tercer lloc, es pretén dotar del suport i l'assistència necessaris les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica, donant així prioritat a les mesures de suport de naturalesa voluntària (amb els adequats controls judicials, si escau) i de forma subsidiària o si no, la curatela i defensor judicial. No obstant això, hem d'advertir que, ja es tractin de les primeres o de les segones, s'haurà d'evitar, en la mesura que sigui possible, l'atribució de facultats representatives per part d'aquella persona que exerceixi el suport, prevalent les d'un mer caràcter assistencial de la persona.

2.3.3.1. Àmbit procedimental

L'adaptació normativa a la Convenció també s'ha estès a l'àmbit processal introduint canvis en diversos procediments. El nou règim processal substitueix els processos tradicionals de modificació de la capacitat per processos enfocats a proporcionar suports a les persones amb discapacitat. Això ha permès introduir modificacions en la normativa dels processos relatius a aquestes pretensions, amb l'objectiu d'abordar problemes detectats en la pràctica forense i d'evitar interpretacions divergents entre els tribunals⁴⁶.

El procediment de provisió de suports, des del punt de vista procedimental, només pot conduir a una resolució judicial que determini els actes per als quals la persona amb discapacitat requereixi el suport, però en cap cas a la declaració d'incapacitació ni, molt menys, a la privació de drets, siguin aquests personals, patrimonials o polítics⁴⁷.

⁴⁶ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

⁴⁷ *Instrucció 1/2021, sobre la tramitació de les sol·licituds previstes a la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica, en l'àmbit competencial de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.* (2022, 2 de juny). Departament Drets Socials. Gencat.

La Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil ha estat revisada de manera integral per incloure els ajustos requerits per l'adaptació a la Convenció en àmbits com la determinació o impugnació de la filiació, els procediments de separació i divorci, i la divisió de l'herència. Una modificació important es troba en l'article 7 bis, que regula les adaptacions en els procediments amb persones amb discapacitat, ja sigui amb qualitat de part o una altra diferent, en totes les fases i actuacions processals en les que resulti necessari, inclosos els actes de comunicació. També permet que la persona amb discapacitat, pugui comptar, a petició i a costa d'ella, amb un professional expert com a facilitador, en la realització de tasques d'adaptació i ajust necessàries perquè la persona amb discapacitat pugui entendre-ho tot i ser entesa⁴⁸.

És rellevant l'apartat 1 de l'article 756 de la LEC, ja que estableix els supòsits en els que, d'acord amb la legislació civil, és pertinent la designació d'un curador i s'hagi formulat oposició en el expedient previ de jurisdicció voluntària o quan l'expedient s'hagi pogut resoldre⁴⁹.

Es pot considerar una reforma ambiciosa, ja que, opta per la via de la jurisdicció voluntària de manera preferent. El procés de provisió de suports judicials per a persones amb discapacitat es regeix per la normativa de jurisdicció voluntària quan no hi ha oposició, és a dir per la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària. Aquesta reforma dóna prioritat a la participació activa de la pròpia persona interessada, facilitant que pugui expressar les seves preferències i intervenint activament quan la autoritat judicial necessiti una informació precisa, ajustant-se sempre als principis de necessitat i proporcionalitat. El procediment pot transformar-se en contradictori. Això pot passar quan hi ha un canvi de residència habitual de la persona amb discapacitat quan es troba en mig d'un procés de provisió de suports. Seguint el criteri de la Sala de lo Civil del Tribunal Suprem, en aquests casos, les actuacions haurien de ser remeses al jutge de la nova residència, sempre que la vista encara no hagi tingut lloc. Així es facilita el desenvolupament del procés i s'apropa efectivament on es troba la persona amb discapacitat⁵⁰.

⁴⁸ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

⁴⁹ *Llei 8/2021: claus de la reforma civil i processal pel suport a el apoyo a les persones amb discapacitat.* (2021, 3 juny). Noticias Jurídicas. <https://noticias.juridicas.com/actualidad/noticias/16345-ley-8-2021-claves-de-la-reforma-civil-y-procesal-para-el-apoyo-a-las-personas-con-discapacidad/>

⁵⁰ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

L'article 757 de la LEC dona resposta a situacions que generaven pràctiques divergents en els tribunals. En primer lloc, permet que la persona proposada com a curador d'una persona amb discapacitat pugui presentar arguments en la demanda, la qual cosa proporciona més informació sobre la seva disponibilitat i aptitud per assumir aquesta responsabilitat. En segon lloc, permet la intervenció en el procés, a costa pròpia, de qualsevol persona legitimada que no sigui l'iniciador del procediment o qualsevol individu amb interès legítim. Això evita desigualtats entre els familiars de la persona amb discapacitat, ja que anteriorment alguns podien participar plenament en el procés com a part, mentre que d'altres només podien ser escoltats durant la fase de prova⁵¹.

L'article 758 de la LEC trobem unes modificacions respecte el moment de l'admissió de la demanda i a la personació del demandat. En primer lloc, s'estableix que, un cop admesa la demanda, s'ha d'obtenir dels Registres públics la informació existent sobre les mesures de suport adoptades, per respectar la voluntat de la persona amb discapacitat. I, en segon lloc, es prescriu el nomenament d'un defensor judicial quan la persona interessada, és a dir, la persona amb discapacitat, no comparegui, en el termini concedit per contestar a la demanda, amb la seva pròpia defensa i representació. Amb això s'aconsegueix que sempre hi hagi algú que defensi en el procés els interessos de la persona amb discapacitat⁵².

La regulació de les proves que preceptivament s'han de practicar en aquest tipus de processos es reordenen al nou text i, a més, s'introdueix a l'article 759.2 LEC la possibilitat que no es duguin a terme les audiències preceptives quan la demanda la presenti la pròpia persona interessada, i aquelles proves puguin envair la seva privacitat, al donar a conèixer a la seva família dades íntimes que ella hagués preferit mantenir reservades. Addicionalment, el procés ha d'allunyar-se de l'esquema tradicional per passar a orientar-se cap a un sistema de col·laboració interprofessional o de taula rodona, amb professionals especialitzats dels àmbits social, sanitari i altres que puguin aconsellar les mesures de suport que resultin idònies en cada cas. Per últim, a diferència del que succeïa a la normativa anterior, el contingut de la sentència que ha de dictar el jutge es remet a les normes de dret civil que siguin aplicables, en considerar-se una qüestió més de dret substantiu que processal⁵³.

⁵¹ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

⁵² Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

⁵³ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

2.3.4. Mesures de suport que estableix la nova normativa

El Títol XI del Llibre Primer del Codi Civil es redacta de nou i passa a rubricar-se «De les mesures de suport a les persones amb discapacitat per a l'exercici de la seva capacitat jurídica». S'eliminen de l'àmbit de la discapacitat no sols la tutela, sinó també la pàtria potestat prorrogada i la pàtria potestat rehabilitada, figures massa rígides i poc adaptades al sistema de promoció de l'autonomia de les persones amb discapacitat que ara es proposa. La idea central del nou sistema és que, en lloc d'iniciar un procediment d'incapacitació o de modificació de la capacitat per a les persones amb discapacitat que tenen dificultats per prendre decisions, s'adopten “mesures pertinents” per proporcionar el suport que necessiten aquestes persones per poder exercir la seva capacitat jurídica⁵⁴.

Aquest suport pot incloure tot tipus d'actuacions: des de l'acompanyament amistós, l'ajuda tècnica en la comunicació de declaracions de voluntat, la ruptura de barreres arquitectòniques i de tota mena, el consell, o fins i tot l'ajuda en la presa de decisions sobre aspectes de naturalesa patrimonial, però també personal com el domicili, la salut, les comunicacions, entre d'altres. En aquest sentit, la capacitat jurídica és igual per a totes les persones amb discapacitat, però s'adapta el suport segons les necessitats individuals⁵⁵.

Aquestes mesures de suport han d'estar inspirades en el respecte a la dignitat de la persona i en la tutela dels drets fonamentals, i s'han d'ajustar als principis de necessitat i proporcionalitat⁵⁶.

És essencial que les persones que prestin els suports actuïn atenent la voluntat, els desitjos i les preferències de qui ho requereixi; procurin que la persona amb discapacitat pugui desenvolupar el seu propi procés de presa de decisions, informant-la i ajudant-la en la seva comprensió i raonament

⁵⁴ *Es forma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica*. (2021, 3 de juny). Federació de Municipis de Catalunya.

https://fmc.cat/noticia_fitxa_sf.aspx?id=34876

⁵⁵ *Memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades a l'Avantprojecte de llei de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones*. (s.d.).

governobert.gencat.cat (pàg.12) <https://governobert.gencat.cat/web/shared/Transparencia/normativa-en-tramit/JUS/en-tramit/codi-civil-suports-persones/memoria-avaluacio-impacte-230329.pdf>

⁵⁶ *Preguntes freqüents* (s.d.). Fundació Malalts Mentals de Catalunya. <https://fmmc.cat/informat/preguntes-freqüents/#1482999598777-38271666-b945>

i facilitant que pugui expressar les seves preferències; i, finalment, fomentin que la persona amb discapacitat pugui exercir la seva capacitat jurídica amb menys suports.

En casos excepcionals, quan no sigui possible determinar la voluntat, els desitjos i les preferències, les mesures de suport poden incloure funcions representatives. En aquests casos, per l'exercici d'aquestes funcions s'haurà de tenir en compte la trajectòria vital de la persona amb discapacitat, les seves creences i valors, així com els factors que ella hagués pres en consideració, a fi de prendre la decisió que hauria adoptat la persona, en cas de no requerir representació. Ara bé, depenent del perfil que tingui la persona amb discapacitat, per exemple, persona amb discapacitat intel·lectual greu des del naixement, no sempre és possible tenir en compte la trajectòria vital de la persona⁵⁷.

En el sistema actual tenim les següents figures de suport:

1. Mesures voluntàries o de configuració notarial

Les mesures voluntàries o de configuració notarial són les considerades preferents, ja que són el mecanisme idoni perquè les persones amb discapacitat puguin exercir la seva capacitat jurídica de forma òptima. Aquestes mesures són establertes per la persona amb discapacitat a partir d'escriptura pública notarial, en què es designa quins suports s'han de prestar i qui els realitza⁵⁸. Per tant, a l'hora de proveir els suports, en cas de discapacitat, són les primeres que s'han de tenir en compte.

La STS de 23 de desembre de 2021⁵⁹ afirma que per poder “*prescindir de la voluntat exterioritzada, atesa la transcendència que li atorga la nova llei*”, es requereix una motivació especial i una manifestació expesa al respecte, explicitant les raons concretes per les quals, si s'escau, es prescindeix de la voluntat i preferències de la persona amb discapacitat.

⁵⁷ *Guia: Provisió de suports a les persones amb discapacitat per l'exercici de la capacitat jurídica*. (2022). Diputació Foral de Bizkaia. Departamento de Acción Social.

⁵⁸ *GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA*. (2022). Web.araba.eus. (Pàg.12).

⁵⁹ STS (Sala 1a) 23 diciembre 2021, rec. n.º1504/2021 (ECLI:ES:TS:2021:4879)

Únicament en defecte o insuficiència de les mateixes, i a falta de guarda de fet suficient, caldrà acudir a les mesures judicials⁶⁰.

Dins d'aquestes mesures trobem els poders i mandats preventius (articles 256 a 262 CC) i l'autocuratela (articles 271 a 274 CC).

Els poders i mandats preventius permeten a la persona designar anticipadament a una o varies persones apoderades per proporcionar-li suport en el futur, actuant en nom seu i amb l'abast establert per ella mateixa. És una declaració de voluntat de la persona i desplega els efectes d'un negoci jurídic, encara que després l'encarregada del nomenament i la qualificació del curador serà la autoritat judicial. Aquesta mesura s'adapta a les circumstàncies en les quals la persona amb discapacitat pugui necessitar suport, tant pot ser en aspectes personals o patrimonials.

La Sentència del Tribunal Suprem de 2 de novembre de 2021 de la Sala Civil⁶¹ indica que segons l'article 255 del Codi Civil les mesures de suport han de ser adequades a les necessitats del representant i han de ser autosuficients. Només en cas de ser insuficients, l'autoritat judicial pot prendre mesures addicionals. Això significa que els poders i mandats segueixen vigents, fins i tot si es prenen altres mesures a favor del representat, ja siguin voluntàries o judicials (art. 258.1 CC).

L'autocuratela permet a una persona major d'edat o emancipada designar o excloure voluntàriament en escriptura pública a una o varies persones com a curadors, anticipant-se a possibles dificultats en l'exercici de la seva capacitat jurídica en el futur⁶². Aquest document haurà de recollir totes les estipulacions sobre el funcionament i el contingut de la curatela, pot incloure aspectes patrimonials com personals.

La STS de 19 d'octubre de 2021⁶³ destaca que si no es donen les causes legals previstes per prescindir del criteri preferent de la voluntat de la persona, ja que no hi ha circumstàncies greus desconegudes per ella o canvis en les condicions inicials, s'ha de seguir respectant la voluntat

⁶⁰ *GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA*. (2022). Web.araba.eus. (Pàg.12).

⁶¹ STS de 2 de novembre de 2021 (RJ 2021, 4958).

⁶² *La Autocuratela: Què és i per a què serveix?* (s.d.). Incapacitación Judicial.
<https://www.incapacitacionjudicial.com/autocuratela/#>

⁶³ La STS (Sala 1ª) 19 octubre 2021, rec. n.o 305/2021 (ECLI:ES:TS:2021:3770 (LA LEY. 184629/2021))

expressada i assegurar que les mesures d'autocuratela s'ajustin al millor interès de la persona necessitada de protecció.

2. Guarda de fet

És una situació que apareix reforçada amb la reforma, és considerada com una pròpia institució jurídica de suport i està regulada de l'article 263 al 267 del Codi Civil.

La guarda de fet regula aquella situació en què la persona amb discapacitat està prou assistida o recolzada per persones properes, normalment familiars, que prestin de manera regular suport sense que la llei o una decisió judicial ho hagi acordat.

En conseqüència, és una mesura de suport de caràcter informal, que existirà quan no hi hagi mesures voluntàries o judicials que s'estiguin aplicant amb eficàcia que exerceix normalment la persona cuidadora, i/o familiar o persona propera de referència, compti o no la persona amb cures professionals. Únicament quan les persones guardadores hagin de realitzar actuacions importants, tant a l'esfera personal com a la patrimonial, necessitaran una autorització i control judicial. No és necessària aquesta autorització quan se sol·liciti una prestació econòmica que no sigui significativa o es facin actuacions d'escassa rellevància econòmica o que no tinguin un significat personal o familiar especial⁶⁴.

Tot i això, a la pràctica, sorgeixen dificultats amb les entitats bancàries, que sovint mostren resistència a permetre que el guardador de fet realitzi funcions d'administració i disposició de comptes bancaris els quals els titulars són les persones amb discapacitat. L'Auto 8/2022 del Jutjat n.º3 de Còrdova, de 11 de gener de 2022⁶⁵ indica que tot i ser la guarda de fet una mesura informal de suport, és paradoxal que el guardador de fet hagi de recórrer a un tribunal per ser formalment reconegut com a tal, tot i que estigui expressament legitimat per l'article 264.3 del Codi Civil. Aquesta situació sembla ser una mena de "judicialització" de la "desjudicialització".

⁶⁴ *GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA*. (2022). Web.araba.eus.

⁶⁵ AJPI núm. 3 Còrdova 8/2022 11 enero 2022 (procediment Jurisdicció Voluntària, genèric, 1641/2021).

3. Mesures no voluntàries o de configuració judicial

Malgrat que la llei estableix que les mesures voluntàries tenen prioritat, en moltes ocasions no és possible recórrer a elles, ja sigui per la impossibilitat de preveure una futura discapacitat de la persona o per l'existència d'una discapacitat que impedeix a la persona expressar la seva voluntat⁶⁶.

En aquests casos que ens trobem amb una absència de mesures voluntàries, s'apliquen de manera subsidiària les mesures judicials, que en són dues: la curatela i la defensa judicial.

- Curatela:

La curatela és la institució regulada de forma més extensa, ja que és la principal mesura de suport d'origen judicial per a les persones amb discapacitat. El propi significat de la paraula curatela -cura-, revela la finalitat de la institució: assistència, suport, ajuda en l'exercici de la capacitat jurídica; per tant, com a principi d'actuació i en la línia d'excloure en la mesura possible les actuacions de naturalesa representativa, la curatela serà, primordialment, de naturalesa assistencial. No obstant això, en els casos en els qual calgui, i només de manera excepcional, podrà atribuir-se al curador funcions representatives⁶⁷.

El Tribunal Suprem en diverses ocasions s'ha pronunciat per la preferència de la figura de la curatela davant de la tutela tenint en compte el Conveni de 2006. Aquest ha estat el cas de la STS de 19 de febrer del 2020 en dir que *la institució que millor garanteix l'autonomia i protecció de la persona amb discapacitat és la curatela (articles 287 i 289 del Codi Civil), atès que dóna un marge d'autonomia que li permet un espai de desenvolupament personal que no és digne d'un control exhaustiu, sens perjudici de la necessària assistència del curador en aquells actes ja declarats*⁶⁸.

Segons les necessitats individuals de la persona i la seva situació personal, podem identificar tres modalitats diferents de curatela⁶⁹:

⁶⁶ GRAU, L. (2024, 15 abril). *Què són les mesures judicials de suport?* Alzheimer Catalunya.
<https://alzheimercatalunya.org/que-son-les-mesures-judicials-de-suport/>

⁶⁷ *Es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica*. (2021, 3 de juny). Federació de Municipis de Catalunya.
https://fmc.cat/noticia_fitxa_sf.aspx?id=34876

⁶⁸ STS 118/2020, 19 febrer 2020 (RJ 2020, 392).

⁶⁹ *Guia: Provisió de suports a les persones amb discapacitat per l'exercici de la capacitat jurídica*. (2022). Diputació Foral de Bizkaia. Departamento de Acción Social.

- Curatela assistencial: Ha de ser la regla general. La persona amb discapacitat conserva l'exercici de la seva capacitat jurídica per actuar i intervenir en el tràfic jurídic amb l'assistència, ajuda o col·laboració de la persona curadora, de manera que la persona pugui desenvolupar el seu propi procés de presa de decisions, informant-la, ajudant-la a la seva comprensió i raonament, i facilitant que pugui expressar les seves preferències, de manera que necessiti menys suports en el futur.
- Curatela representativa: De caràcter excepcional. Suposa la substitució de la persona amb discapacitat en els actes concrets que determini la resolució judicial. Es constitueix quan no n'hi ha prou amb una mera assistència, perquè la discapacitat afecta directament la capacitat de prendre decisions i autodeterminació, i això amb la finalitat que la persona afectada pugui exercitar els seus drets per mitjà del seu curador o curadora. En aquests casos, la persona curadora haurà de tenir en compte la trajectòria vital de la persona, les seves creences, valors i factors que hagi pres en consideració per tal de prendre la decisió de què es tracti. Per a determinats actes de transcendència especial, tant personal com econòmica, necessitarà autorització judicial.
- Curatela mixta: S'atribueixen a la persona curadora facultats assistencials i representatives.

La STS del 8 de novembre de 2017 indica que *el que importa, per sobre de la denominació de la mesura de suport, és la delimitació adequada dels àmbits en què la persona pot actuar per si mateix, dels actes per als quals necessita un suport i dels que cal la decisió per un altre*⁷⁰.

- Defensa Judicial: El nou text recull també la figura del defensor judicial. És un suport ocasional, encara que recurrent, és a dir, quan la persona amb discapacitat necessita un suport per a alguna o algunes actuacions, encara que la necessitat del suport es pugui repetir diverses vegades. Altres supòsits de nomenament de defensa judicial: a) Quan hi ha mesures de suport (voluntàries, guarda de fet, judicials), però qui ha de prestar el suport no pot o no ho ha de fer per impossibilitat (malaltia, absència temporal, defunció, etc...) o conflicte d'interessos contraposats entre la persona amb discapacitat i la persona que presta

⁷⁰ STS 596/2017, de 8 novembre 2017 (RJ 2017, 4760).

el suport. b) Mentre es resol l'excusa que la persona curadora pot formular per prestar el suport o se'l designa per a l'administració de béns de la persona amb discapacitat durant la tramitació de mesures judicials de suport.⁷¹

Per últim, d'acord amb el que s'ha dit, la tutela, amb la seva tradicional connotació representativa, queda reservada per als menors d'edat que no estiguin protegits a través de la pàtria potestat, mentre que el complement de capacitat requerit pels emancipats per a l'exercici d'uns certs actes jurídics serà atès per un defensor judicial. Dins del Codi, la reubicació en els Títols XI i XII del Llibre Primer de la matèria que ens ocupa obliga a la reordenació del tema de la minoria d'edat, la majoria d'edat i l'emancipació, de manera que el Títol IX de l'esmentat Llibre passa a referir-se a la tutela i la guarda dels menors, mentre que el Títol X es destina a la majoria d'edat i l'emancipació⁷².

Totes les mesures de suport adoptades judicialment seran revisades periòdicament en un termini màxim de tres anys o, en casos excepcionals, de fins a sis. En tot cas, poden ser revisades davant qualsevol canvi en la situació de la persona que pugui requerir la seva modificació⁷³.

S'estableix un període transitori de 3 anys, excepcionalment de 6, per acomodar l'antic règim d'incapacitats a l'actual règim de mesures de suport: Les pàtries potestats prorrogades i rehabilitades es revisen per esdevenir curateles d'assistència o de representació. Això es farà a través d'un expedient de jurisdicció voluntària iniciat d'ofici pel Ministeri Fiscal o a instància de part (la persona amb discapacitat, els progenitors, els descendents o el cònjuge convivent); les antigues tuteles es converteixen automàticament en curateles de representació, encara que hauran d'exercir-se sota els principis de la nova Llei 8/2021, és a dir, s'haurà de respectar sempre que sigui possible la voluntat de la persona amb discapacitat i no només allò que el tutor considereu que és beneficiós; les antigues curateles es converteixen automàticament en curateles

⁷¹ *Guia: Provisió de suports a les persones amb discapacitat per l'exercici de la capacitat jurídica.* (2022). Diputació Foral de Bizkaia. Departamento de Acción Social.

⁷² *Es forma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.* (2021, 3 de juny). Federació de Municipis de Catalunya.
https://fmc.cat/noticia_fitxa_sf.aspx?id=34876

⁷³ *Es forma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.* (2021, 3 de juny). Federació de Municipis de Catalunya.
https://fmc.cat/noticia_fitxa_sf.aspx?id=34876

d'assistència⁷⁴; i, finalment, se suprimeix la prodigalitat com a institució autònoma, atès que els supòsits contemplats per ella troben encaix en les normes sobre mesures de suport aprovades amb la reforma⁷⁵.

2.4. Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya ala reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat

2.4.1. Adaptació del Codi Civil de Catalunya. Anàlisi i possibles implicacions

En els capítols anteriors hem pogut conèixer alguns dels aspectes essencials de la reforma del Codi Civil introduïda per la Llei 8/2021 a nivell estatal. Pel que fa a Catalunya, l'article 129 del seu Estatut d'Autonomia⁷⁶ reconeix la competència exclusiva de Catalunya en matèria de dret civil, excepte aquelles qüestions reservades a l'Estat d'acord amb l'article 149.1.8a de la Constitució Espanyola. Per tant, Catalunya disposa d'un dret civil propi i la reforma del Codi Civil abordada en els capítols anteriors no és aplicable, ni tan sols de forma supletòria, tal com s'estableix en els articles 111-2 i 111-5 del Codi Civil de Catalunya. En base a aquesta competència, el Parlament de Catalunya va dur a terme una important tasca en l'àmbit del dret de la persona i de família que va culminar amb l'aprovació de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família⁷⁷.

El llibre segon del Codi civil de Catalunya, a més de la tutela i la curatela, la configuració de les quals no s'adequa al concepte de capacitat jurídica actual, ja inclou figures, com ara els poders en previsió d'una situació d'incapacitat (article 222-2) o l'assistència (articles 226-1 a 226-7), que operen sense la necessitat de la modificació judicial de la capacitat de la persona concernida. Tanmateix, a la pràctica jurídica la majoria de les mesures acordades per a persones amb discapacitat consistien en la potestat prorrogada o rehabilitada, la tutela o la curatela, que

⁷⁴ SELMA, A. G. (2023, 24 octubre). *Les noves mesures de suport a les persones amb discapacitat*. Red Jurídica. <https://red-juridica.com/ca/mesures-suport-discapacitat/>

⁷⁵ Webmaster. (2021, 31 marzo). *El Congrés espanyol aprova substituir la incapacitació judicial de les persones amb discapacitat per un sistema basat en el suport*. Mestu. <https://www.mestu.org/2021/03/31/congres-espanyol-aprova-substitucio-incapacitacio-judicial-persones-discapacitat-per-sistema-suport/>

⁷⁶ Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (BOE, núm. 172, de 20 de juliol de 2006).

⁷⁷ *Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat*. (2023, 31 agost). Parlament.cat (pàg. 4) (<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>)

s'acomodaven a la concepció de la capacitat que mantenia l'existència d'un procés de modificació judicial de la capacitat⁷⁸.

La supressió de la modificació judicial de la capacitat implica una nova concepció de la capacitat jurídica de la persona que resulta de la Convenció de Nova York sobre els drets de les persones amb discapacitat, de 13 de desembre de 2006. Aquest fet, obliga a la reforma i al replantejament de les institucions de protecció de les persones majors d'edat que es regulen al Codi civil de Catalunya i a la formulació legal dels nous principis i regles generals sobre els suports en l'exercici de la capacitat jurídica.⁷⁹

Tot i així, l'adaptació del CCCat a les exigències de la Convenció de Nova York de 2006 encara no s'ha dut a terme; actualment, hi ha un règim transitori adaptat a les premisses de la Convenció, que ofereix una solució temporal als nous procediments de provisió de suport iniciats després de l'entrada en vigor de la Llei 8/2021. Aquest règim transitori ha estat desenvolupat a través del Decret llei 19/2021, de 31 d'agost, que adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.

Aquest canvi té impacte en el contingut substantiu del dret civil català, ja que ha desaparegut el procediment judicial que permetia acordar la majoria de les mesures de protecció per a persones amb discapacitat a Catalunya.

Fins que la Generalitat de Catalunya no dugui a terme una reforma legislativa, el nou règim se sustenta en la modificació de la institució actual de l'assistència, que reemplaça les tuteles i curateles, les potestats parentals prorrogades i rehabilitades i altres règims tutelars a Catalunya.

L'objecte del Decret llei 19/2021 és, per una banda, establir el marc substantiu català per dur a terme la revisió de les mesures actualment en vigor d'acord amb la disposició transitòria cinquena

⁷⁸ Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat (<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>)

⁷⁹ Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat (<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>)

de la Llei 8/2021, de 2 de juny, per altre banda, establir una nova regulació de la figura de suport judicial que en el futur ha de substituir a Catalunya les actuals tuteles i curateles⁸⁰.

Aquest Decret llei s'estructura en una exposició de motius, dos articles (article 1. Provisió de suports d'acord amb la legislació civil catalana; article 2. Modificació del Codi civil de Catalunya), tres disposicions transitòries (1a. Assistències constituïdes a l'empara de l'anterior regulació; 2a. Revisió de les mesures judicials en vigor; 3a. Delacions fetes per la pròpia persona), i tres disposicions finals (1a. Modificació del Decret 30/2012, de 13 de març, del Registre de Nomenaments Tutelars no Testamentaris i de poders atorgats en previsió d'incapacitat i del Registre de Patrimonis Protegits; 2a. Projecte de llei en matèria de suports a la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat; 3a. Entrada en vigor)⁸¹.

La figura de suport judicial que en el futur ha de substituir a Catalunya les actuals tuteles i curateles és l'assistència, que s'ha d'adaptar al canvi de model legal sobre la capacitat jurídica ja que l'actual regulació és insuficient i parcial i no fa possible oferir a la ciutadania un instrument de suport flexible i que abracci la diversitat de situacions en què una persona amb discapacitat pot requerir suport en l'exercici de la seva capacitat jurídica. Per això, en aquest Decret llei es desenvolupa una nova regulació. Aquesta normativa s'haurà d'inserir posteriorment en la reforma integral del Codi civil de Catalunya per adaptar-lo a la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat⁸².

2.4.2. El rol de l'assistència i la representació

L'element fonamental de la nova regulació no és ni la incapacitació ni la modificació de la capacitat, sinó el respecte a la voluntat de la persona amb discapacitat i a la presa de les seves pròpies decisions. Es considera essencial tenir-ne en compte les preferències i la participació activa. Per aquest motiu, a Catalunya se suprimeixen les figures de la tutela, la curatela i la potestat

⁸⁰ Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat
<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>

⁸¹ Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat (pàg.4)
<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>

⁸² Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat
<https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>

parental prorrogada o rehabilitada i se substitueixen pels processos sobre la provisió de mesures d'assistència o de suport per a les persones amb discapacitat⁸³.

De mesures d'assistència o suport hi ha de dos tipus: a) Les voluntàries recullen els procediments en que la persona que necessita suport decideix quan necessita l'ajuda i quan no, qui és l'assistent i quines mesures de control vol prendre per evitar abusos. Pot sol·licitar-ho a través de l'escriptura pública al notari o en un jutjat mitjançant un procediment de jurisdicció voluntària; b) Les judicials estan pensades per a les persones que necessiten suport i no han demanat les mesures voluntàries. O bé perquè la persona considera que no les necessita (tot i que s'evidencia la necessitat) o bé perquè no té autonomia per fer-ho. En aquest cas serà un jutge qui acordi les mesures de suport i l'assistent. El jutge tindrà en compte els desitjos de la persona sempre i quan, després d'un procés de valoració per part dels equips tècnics, no hi hagi sospita de desemparament o situació de vulnerabilitat. I d'igual manera, podrà canviar les mesures si algun agent social o familiar detecta aquestes situacions de risc. Les mesures judicials de suport les poden sol·licitar familiars o el Ministeri Fiscal, normalment previst a través d'algun servei del sistema d'atenció públic que ha detectat la necessitat, i es revisen normalment cada 3 anys⁸⁴.

Les figures derivades de l'exercici de la capacitat jurídica son les següents⁸⁵:

- Assistència a la capacitat jurídica: El servei d'assistència per a la provisió de mesures judicials i notarials a les persones amb discapacitat en l'exercici de la capacitat jurídica és un servei social especialitzat que duen a terme entitats socials per prestar suport en alguns aspectes, com ara l'àmbit social, econòmic o jurídic, a les persones amb discapacitat en l'exercici de la capacitat jurídica. Pot necessitar un servei d'assistència la persona amb una malaltia mental, discapacitat intel·lectual o física, o bé, que tingui un deteriorament cognitiu que sigui persistent i que produeixi una alteració de les facultats d'enteniment o de decisió.
- Defensor judicial: Figura de caràcter temporal i provisional de funció limitada. La nomena el jutge de primera instància mentre no hi ha el nomenament de l'assistent o mentre aquest

⁸³ *Conceptes bàsics*. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat.

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/conceptesbasics/

⁸⁴ GRAU, L. (2024, abril 15). *Què són les mesures judicials de suport?* Alzheimer Catalunya. <https://alzheimercatalunya.org/que-son-les-mesures-judicials-de-suport/>

⁸⁵ *Conceptes bàsics*. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat.

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/conceptesbasics/

no exerceix les seves funcions. La figura del defensor judicial també es pot nomenar en els supòsits en què hi hagi un conflicte d'interessos entre l'assistent i la persona amb discapacitat.

- Guardador de fet: Figura no formal en l'àmbit privat que exerceixen els familiars habitualment més directes o altres persones de l'entorn més proper de la persona assistida. Aquesta figura és considerada que té un caràcter residual.

En particular, pel que fa al nou règim que estableix el Decret Llei 19/2021, que regula de forma transitòria les institucions de suport a Catalunya, es pren com a fonament la modificació de la institució jurídica de l'assistència anteriorment regulada a la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del CCCAT relatiu a la persona i la família.

La reforma introduïda a la figura de l'assistència permet reemplaçar les tuteles i curateles, les potestats parentals prorrogades i rehabilitades i altres règims tutelars, permetent també aplicar-la amb tot el ventall de facultats que la persona concernida pugui necessitar⁸⁶.

Té l'objectiu de donar suport en totes les àrees que necessitin les persones amb discapacitat que han sol·licitat les mesures de suport, a fi de defensar-ne els drets i fomentar-ne l'autonomia en la presa de decisions⁸⁷.

L'assistent pot ser una persona física (de l'entorn familiar o social) o jurídica (una fundació o organització sense ànim de lucre), que proporciona el suport concret que necessita la persona amb discapacitat per als actes que no pot fer per si mateixa. L'assistent sempre ha de tenir present la voluntat i els interessos de la persona, però si aquesta no els pot expressar, haurà de basar-se en la manera d'actuar en situacions prèvies o en manifestacions que hagi declarat, d'acord amb la seva trajectòria vital.

Pel que fa a la designació de l'assistent, el seu nomenament s'ha de realitzar mitjançant escriptura pública o notarial, o bé a través d'un procediment de jurisdicció voluntària respectant sempre la voluntat i preferències de la persona amb discapacitat. En el cas que la persona assistida no pugui expressar la seva voluntat ni les preferències, la designació de la persona que ha de prestar-li

⁸⁶ GARCIA, I. (2021). El nou règim legal de les persones amb discapacitat: El Decret Llei 19/2021. *MÓN JURÍDIC: Revista de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona* (Núm. 337).

⁸⁷ *Servei d'assistència a la capacitat jurídica*. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat.
https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/serveiassistencia/

l'assistència s'ha de basar en la millor interpretació de la voluntat i de les preferències de la persona afectada, d'acord amb la seva trajectòria vital, les seves manifestacions prèvies de voluntat en contextos similars, la informació que tenen les persones de confiança i qualsevol altra consideració pertinent. Excepcionalment, mitjançant una resolució motivada, es pot prescindir del que ha manifestat la persona afectada quan s'acreditin circumstàncies greus que ella desconegui o quan, en el cas de nomenar la persona que ha indicat, es trobi en una situació de risc d'abús, conflicte d'interessos o influència indeguda. Totes les mesures judicials que s'hagin dictat abans de l'entrada en vigor del Decret Llei 19/2021 esmentat seran vigents fins que se'n faci la revisió (l'autoritat judicial les revisa d'ofici cada tres anys o, excepte que el jutge estableixi un termini més llarg, que en cap cas no podrà superar els sis anys). Les persones amb discapacitat, les entitats tutelars o els progenitors, en el cas de la pàtria potestat prorrogada, poden sol·licitar-ne la revisió en qualsevol moment⁸⁸.

Per últim, el Servei d'assistència per a la provisió de les mesures dictades judicialment o notarialment en l'exercici de la capacitat jurídica, es configuren en tres serveis, els quals estan adreçats a les persones amb deteriorament cognitiu, a les persones amb malaltia mental i a les persones amb discapacitat intel·lectual.

Quan el jutge o notari constitueix una assistència, ha d'especificar les funcions i els actes en els quals caldrà intervenir. La intervenció pot consistir en un suport puntual per a un acte concret o per a tots els actes en un àmbit específic, com pot ser el social, l'econòmic o el jurídic⁸⁹.

3. Principals problemàtiques i identificació de les àrees on la implementació de la normativa podria ser millorada

3.1. Descripció de les dades recollides i interpretació dels resultats obtinguts

Al llarg del marc teòric s'ha analitzat en profunditat com l'aplicació de la Llei 8/2021 i el Decret Llei 19/2021 afecta el col·lectiu de persones amb discapacitat i quins canvis suposa, oferint una visió holística de la situació actual.

⁸⁸ *Servei d'assistència a la capacitat jurídica*. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat.
https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/serveiassistencia/

⁸⁹ *Servei d'assistència a la capacitat jurídica*. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat.
https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/serveiassistencia/

No hi ha dubte que la reforma del 2021 ha marcat un avanç significatiu en la protecció dels drets humans i llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat respecte a la situació que teníem anteriorment. Tot i així, la implementació pràctica d'aquests canvis per part de la societat planteja interrogants sobre si s'ha superat el paternalisme i la sobreprotecció envers aquest col·lectiu, o, en canvi, s'han generat nous desafiaments i problemàtiques que demostrin una certa distància entre la teoria i la realitat.

En aquest capítol, ens centrarem únicament en examinar quines barreres o principals problemàtiques comporta la implementació del Decret Llei 19/2021 a Catalunya.

Per poder realitzar l'estudi s'han realitzat entrevistes a diverses fundacions, associacions i altres entitats de suport en l'exercici de la capacitat jurídica a persones amb discapacitat intel·lectual de Catalunya. Aquestes entrevistes ens han proporcionat informació valuosa sobre l'aplicació de la normativa vigent, revelant les problemàtiques emergents en la seva implementació.

L'objectiu principal és analitzar aquestes respostes per identificar desafiaments i oferir suggeriments per a possibles solucions. El capítol s'organitza en quatre epígrafs, cadascun dels quals tracta una problemàtica específica identificada a partir de les entrevistes. D'aquesta manera, cada problemàtica s'aborda de forma estructurada i completa, amb la finalitat d'oferir una resposta jurídica a les qüestions plantejades.

Les entrevistes s'han realitzat a entitats que ofereixen serveis de suport en la presa de decisions, majoritàriament a persones amb discapacitat intel·lectual, però algunes també a persones per raons de salut mental, o que es troben en procés d'envelliment, obtenint respostes qualitatives per a l'elaboració posterior del treball. També he tingut la oportunitat d'entrevistar a dues famílies que tenen fills amb un grau elevat de discapacitat intel·lectual. Aquesta experiència ens ofereix informació rellevant i perspectives addicionals que enriqueixen el treball. Tot i així, és important destacar que aquestes no seran considerades com a referència principal, ja que constitueixen una mostra limitada i, per tant, no és representativa de l'experiència general d'aquest col·lectiu.

3.2. Principals problemàtiques evidenciades de la investigació realitzada

3.2.1. Problemàtica número 1: Bloqueig dels comptes bancaris de les persones amb discapacitat

Les entitats bancàries, sense preavís o mitjançant notificacions inadequades, estan provocant que les persones amb necessitats de suport siguin víctimes del bloqueig immediat dels seus comptes bancaris, quedant, fins i tot, sense la possibilitat de cobrar les seves pensions públiques, i per tant, en un estat complet de precarietat econòmica.

El bloqueig està afectant als comptes en que són titulars les mateixes persones amb discapacitat i també a les persones autoritzades en aquests comptes que no són cotitulars, impeding que proporcionin els suports necessaris en la seva gestió⁹⁰.

El fet que les entitats bancàries operin a tot Espanya i no només a Catalunya, estén el problema i el perjudici a les persones que conformen el col·lectiu de persones amb discapacitat.

Valoració jurídica

La incapacitació judicial era un procés mitjançant el qual una persona amb discapacitat era considerada incapaç de prendre decisions per si mateixa. En aquest sentit, els tutors legals eren designats per prendre totes les decisions en nom d'aquesta persona, incloent-hi la gestió dels seus diners, comptes bancaris, habitatge, patrimoni, i altres aspectes rellevants de la seva vida⁹¹.

El canvi normatiu ha generat dificultats per les entitats bancàries, ja que les noves mesures de suport no estan totalment integrades en els seus sistemes. Com a resultat, en revisar els comptes i demanar als clients una actualització de les seves dades, els bancs han començat a bloquejar els comptes d'aquells titulars que no gestionaven els seus diners directament, ja que la persona que abans estava autoritzada ja no pot realitzar l'actualització de les dades. Demanen la sentència

⁹⁰ RIBÓ FENOLLÓS, E.M. (2023, 9 febrer). *El bloqueig dels comptes bancaris a persones amb discapacitat*. Abogacia Española. <https://www.abogacia.es/actualidad/opinion-y-analisis/el-bloqueo-de-cuentas-bancarias-a-personas-con-discapacidad/>

⁹¹ ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades*. Elperiodicodeespana. <https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

d'incapacitació, però com ja no es fan, i els bancs desconeixen les mesures de suport, bloquegen el compte degut a l'absència de protocol⁹².

La llei estableix clarament que les sentències d'incapacitació tenen tres anys per ser revisades i actualitzades, i que, mentrestant, estan en vigor. Per tant, les persones que abans eren representants legals i tenien certa capacitat d'actuació, la continuen tenint fins que un jutjat digui el contrari⁹³.

Les entitats bancàries estan actuant segons la llei de protecció de dades i el bloqueig de comptes és un mecanisme antifrau per assegurar la seguretat i protecció dels fons dels titulars⁹⁴, però el principal problema que genera aquesta situació és que la majoria dels comptes estan vinculats a ajudes o prestacions que arriben tots els mesos i que, ara no les ingressen pel bloqueig ni tampoc poden accedir als diners que hi ha al compte⁹⁵. Per tant, tots i cadascun dels aspectes de la vida de les persones amb discapacitat s'estan veient vulnerats amb el bloqueig dels comptes bancaris, per exemple la impossibilitat del pagament dels seus lloguers, centres residencials, centres de dia, menjar, necessitats bàsiques, terapeutes, etc. La decisió adoptada de bloquejar els comptes bancaris de les persones amb discapacitat atenta contra els principis generals de la Convenció (art.3), entre d'altres drets com el d'igualtat i no-discriminació (art. 5), el dret d'igualtat en el reconeixement de la capacitat jurídica (art. 12), el dret a la llibertat i la seguretat (art. 14), el dret a no ser sotmeses a tractes degradants i a l'abús (art. 15 i 16) el dret a una vida independent, a la llar i a la família (art. 19 i 23), el dret a l'educació i la salut (art. 24 i 25), el dret a un nivell de vida adequat i protecció social (art. 28) i el dret a la vida cultural i activitats de lleure i esportives (art. 30)⁹⁶.

⁹² ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades*. Elperiodicodeespana. <https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

⁹³ BORJA, M. (2023, 11 enero). *La fi de la incapacitació de les persones amb discapacitat ha portat al bloqueig de comptes bancaris 'És una actuació molt hostil'*. www.20minutos.es - Últimas Noticias <https://www.20minutos.es/noticia/5090768/0/fin-incapacitacion-personas-discapacidad-bloqueo-cuentas-bancarias/>

⁹⁴ ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades*. Elperiodicodeespana. <https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

⁹⁵ Europa Press. (2023, 15 de gener). *Problemes a l'implementar la llei que posa fi a la incapacitació: bloqueig de comptes bancaris i incidències*. europapress.es. <https://www.europapress.es/epsocial/igualdad/noticia-problemas-implementar-ley-pone-fin-incapacitacion-bloqueo-cuentas-bancarias-incidencias-laborales-20230115121052.html>

⁹⁶ ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades*. Elperiodicodeespana. <https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

En el marc del Dret d'Unió, l'article 26 de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, reconeix i respecta el dret de les persones amb discapacitat a beneficiar-se de mesures que en garanteixin l'autonomia, la integració social i professional i la participació en la vida de la comunitat; i, en la mateixa línia, l'article 36 de la Carta reconeix i garanteix el dret a l'accés als serveis d'interès econòmic general, cosa que ens condueix a l'article 9 de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, recentment incorporat per la Llei 6/2022, del 31 de març, que recull els sistemes augmentatius i alternatius de comunicació (lectura fàcil i pictogrames) per garantir la plena inclusió social de les persones amb problemes d'utilització del llenguatge oral o escrit⁹⁷.

Aquesta situació també ha significat un perjudici per a les famílies, ja que bloquegen el compte bancari on reben la prestació d'ajuda a la dependència que finança els tractaments i suports que necessita la persona amb discapacitat. Aquests comptes s'utilitzen per ingressar ajudes o pensions no contributives, a més de pagar els rebuts a les entitats que presten els suports necessaris. En no rebre els pagaments, aquestes entitats deixen de proporcionar els tractaments llevat que les famílies els costegin⁹⁸, cosa que afecta a la capacitat de disposar dels recursos de manera lliure i sense interferències injustificades, posant en risc la seva estabilitat financera.

Una vegada més ens trobem davant d'una vulneració flagrant dels drets de les persones amb discapacitat⁹⁹, ja que aquesta situació constitueix un maltractament inadmissible i denunciable, producte de la manca d'integració de la Llei 8/2021 i Decret Llei 19/2021 als protocols bancaris.

Per poder restablir els comptes, els bancs demanen la sentència d'incapacitació, cosa que demostra el poc coneixement que tenen sobre els canvis que ha comportat la reforma, o bé, obliguen als

⁹⁷ ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades*. Elperiodicodeespana. <https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

⁹⁸ BORJA, M. (2023, 11 enero). *La fi de la incapacitació de les persones amb discapacitat ha portat al bloqueig de comptes bancaris 'És una actuació molt hostil'*. www.20minutos.es - Últimas Noticias <https://www.20minutos.es/noticia/5090768/0/fin-incapacitacion-personas-discapacidad-bloqueo-cuentas-bancarias/>

⁹⁹ RIBÓ FENOLLÓS, E.M. (2023, 9 febrer). *El bloqueig dels comptes bancaris a persones amb discapacitat*. Abogacía Española. <https://www.abogacia.es/actualidad/opinion-y-analisis/el-bloqueo-de-cuentas-bancarias-a-personas-con-discapacidad/>

titulars a acudir a la oficina de manera presencial, independentment del seu grau de discapacitat reconegut o de les seves limitacions¹⁰⁰.

En aquestes circumstàncies, la possibilitat d'acudir a la via judicial esdevé una solució lenta, sotmesa als terminis processals i a la saturació dels jutjats, que no proporciona la urgència necessària que requereix l'assumpte. Per aquest motiu es necessita una resposta immediata de les administracions públiques que han de vetllar pel compliment dels drets humans i de la normativa de protecció dels consumidors estatal i de la Unió Europea¹⁰¹.

La Fiscalía General de l'Estat i la Conselleria d'Igualtat estan implicades "a rebre informació relativa a tots els problemes d'interpretació i desenvolupament que el desconeixement de la norma pugui estar produint en tots els àmbits i en contribuir a solucionar-los, assessorant jurídicament i ajudant a les persones i famílies afectades a recuperar els seus comptes i les seves respectives prestacions¹⁰². Tant els fiscals autonòmics i provincials a l'àmbit de les seves competències estan intervenint, com també des de la Unitat Coordinadora de Fiscalía General de l'Estat, s'estan mantenint diferents reunions de treball amb tots els sectors prestadors de serveis per anar consensuant les actuacions procedents per adaptar les situacions a la nova regulació¹⁰³".

És molt important la comunicació a les entitats bancàries que estan interpretant de manera errònia i des del desconeixement la Llei 8/2021 i el Decret 19/2021, perquè puguin establir protocols afins a la nova normativa que no vulnerin els drets de les persones amb discapacitat i les seves famílies.

¹⁰⁰ SERRANO, M. (2023, abril 17). *DISCAPACITAT, BLOQUEIG DE COMPTES BANCARIS II*. Mayores Abogacia - Abogado para personas mayores. <https://mayoresabogacia.com/discapacidad-bloqueo-de-cuentas-bancarias-ii/>

¹⁰¹ RIBÓ FENOLLÓS, E.M. (2023, 9 febrer). *El bloqueig dels comptes bancaris a persones amb discapacitat*. Abogacia Española. <https://www.abogacia.es/actualidad/opinion-y-analisis/el-bloqueo-de-cuentas-bancarias-a-personas-con-discapacidad/>

¹⁰² BORJA, M. (2023, 11 enero). *La fi de la incapacitació de les persones amb discapacitat ha portat al bloqueig de comptes bancaris 'És una actuació molt hostil'*. www.20minutos.es - Últimas Noticias <https://www.20minutos.es/noticia/5090768/0/fin-incapacitacion-personas-discapacidad-bloqueo-cuentas-bancarias/>

¹⁰³ ROS, M. (2023, 4 de gener). *La Fiscalía intervé per desbloquejar els comptes bancaris de persones amb discapacitat*. Levante-EMV. <https://www.levante-emv.com/comunitat-valenciana/2023/01/04/fiscalia-interviene-desbloquear-cuentas-bancarias-80640842.html>

3.2.2. Problemàtica número 2 – Persones amb gran discapacitat

Aquesta reforma, en certa manera exclou a les persones amb gran discapacitat i dependència, ja que tenen moltes dificultats per poder expressar la seva voluntat i desitjos i necessiten el suport constant d'una persona. En referència a les persones amb aquest grau de discapacitat, ni la Llei 8/2021 ni el Decret Llei 19/2021 donen resposta a més necessitats de les que ja els hi venia donant el procediment anterior, a diferència de les persones amb menys dependència o amb més capacitat que, gràcies a la reforma, poden rebre una resposta més adequada a les seves necessitats.

Valoració jurídica

Aquesta reforma reconeix *a totes les persones amb discapacitat la capacitat jurídica en igualtat de condicions respecte al conjunt de ciutadans en tots els aspectes de la vida (...)*¹⁰⁴. Tot i així, què passa si la persona, degut a la seva discapacitat, no pot fer cap tipus de manifestació de voluntat correctament formada, i necessita la presència indispensable i continua d'una persona, o té la necessitat d'ajuda generalitzada per a la seva autonomia personal? Com s'aplica la reforma en aquest col·lectiu de persones amb aquest grau de discapacitat?

El grup de persones amb grans dependències que per patir greus discapacitats cognitives són incapaços de manifestar una voluntat correctament formada, o bé, són incapaços de qualsevol mena de comunicació, necessiten que els substitueixi en tots els seus actes jurídics, llevat les decisions de caràcter personalíssim, una persona¹⁰⁵.

Per aquest grup de persones la llei pràcticament no ha suposat cap avantatge, llevat dels articles 226-1.4 i 226-2.2 del Codi Civil de Catalunya, que en referir-se a l'assistència estimen, per una banda que *l'exercici de les funcions d'assistència s'ha de correspondre amb la dignitat de la persona i ha de respectar-ne els drets, la voluntat i les preferències*, i per altra banda, *quan la persona assistida no pugui expressar la voluntat i les preferències, la designació de la persona que presta l'assistència s'ha de basar en la millor interpretació de la voluntat de la persona*

¹⁰⁴ Així ho disposa l'Exposició de Motius del Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat (BOE, núm. 265, de 5 de novembre de 2021).

¹⁰⁵ ARNAU MOYA, F., "Aspectes polèmics de la Llei 8/2021 de mesures de suport a les persones amb discapacitat", 2022, Pàg. 34.

concernida i de les seves preferències, d'acord amb la seva trajectòria vital, les seves manifestacions prèvies de voluntat en contextos similars, la informació que tenen les persones de confiança i qualsevol altra consideració pertinent per al cas.

No obstant això, en els casos d'aquelles persones gran dependents que ho han estat des del seu naixement o des d'edats molt primerenques és impossible reconstruir la seva voluntat i per a ells la llei pràcticament no aporta cap avantatge¹⁰⁶, sinó al contrari.

Els casos excepcionals de persones amb una discapacitat intel·lectual que a partir d'un cert percentatge ja es consideren amb gran dependència i resulta imprescindible la seva representació, també es veuen obligats a passar pel procés judicial de revisió de mesures de suport, amb tot el que això comporta per a la persona amb discapacitat. És a dir, la persona amb discapacitat ha de passar per accions judicials de manera periòdica, que li poden generar diverses repercussions emocionals i psicològiques, quan realment les funcions de la persona que li donarà suport seran les mateixes, l'única cosa que canviarà serà la terminologia, de “tutor” passarà a ser “assistent amb representació”, per tant, aquestes accions són, objectivament, innecessàries.

El problema inherent d'aquesta llei és la seva tendència a generalitzar i agrupar tots els casos sota una mateixa normativa sense tenir en compte les particularitats específiques de cadascun.

En aquest cas comentat, seria idoni que es pogués deixar una mica al marge del procés judicial de revisió de mesures de suport a la persona discapacitada amb gran dependència o hi hagués un procés paral·lel, ja que és un tràmit molt tècnic i, per la persona pot ser una experiència molt estressant i desafiadora. És a dir, amb la feina dels professionals hauria de poder ser suficient, tot i així, si no ho és, hi hauria d'haver un espai exclusiu on es tramités tot, amb persones realment entrenades per tractar persones d'aquest col·lectiu, i que es pogués realitzar tot en una única visita a partir de totes les documentacions mèdiques i altres informes aportats.

Tot i així, el Tribunal Suprem té una visió més dràstica de la situació, i en alguna resolució s'ha manifestat a favor del manteniment de la tutela per entendre que no es contrària als principis de la Convenció, ja que *“la tutela és la forma més intensa que pot resultar necessària quan la persona*

¹⁰⁶ ARNAU MOYA, F., “Aspectes polèmics de la Llei 8/2021 de mesures de suport a les persones amb discapacitat”, 2022.

amb discapacitat no pugui prendre decisions en els assumptes de la seva incumbència, ni per si mateixa ni tampoc amb el suport d'altres persones”¹⁰⁷.

A nivell estatal, alguns autors consideren que la Llei 8/2021 hauria d’haver mantingut la tutela, si bé amb caràcter subsidiari de la curatela representativa i únicament per aquests casos en què la persona amb discapacitat no pogués emetre vàlidament la seva voluntat en cap aspecte de la seva vida¹⁰⁸. Aquest argument es podria traslladar fàcilment a Catalunya amb la figura d’assistent amb representació, que té les mateixes facultats o molt semblants que la curatela representativa establerta a la normativa estatal.

Això no obstant, algun autor ha mantingut, abans d’entrar en vigor la nova regulació, que en comptes d’una pluralitat d’institucions, seria més adequat que es preveïés una única institució de contingut summament flexible.¹⁰⁹ Potser hauria estat el moment adequat per crear una nova figura que pogués realitzar alhora funcions de complement i representatives, sobretot quan l’expressió curatela és una gran desconeguda per a la immensa majoria dels ciutadans.¹¹⁰

3.2.3. Problemàtica número 3 - Decisions judicials poc personalitzades

Actualment, les decisions judicials són bastant generals i només indiquen si la persona necessita assistència representativa o no representativa i en quins àmbits.

Valoració jurídica

El fet que les decisions judicials siguin generals i poc específiques genera molts dubtes entre les persones que exerceixen alguna figura de suport sobre els límits de la seva actuació. D’altra banda, aquesta manca de concreció pot conduir a una llibertat excessiva d’aquestes figures, la qual cosa podria acabar en possibles abusos.

¹⁰⁷ STS 16 de maig 2017 (RJ 2017, 2207).

¹⁰⁸ ARNAU MOYA, F., “Aspectes polèmics de la Llei 8/2021 de mesures de suport a les persones amb discapacitat”, 2022.

¹⁰⁹ VERDERA SERVER R.: Lecciones, cit., p. 293.

¹¹⁰ ARNAU MOYA, F., “Aspectes polèmics de la Llei 8/2021 de mesures de suport a les persones amb discapacitat”, 2022.

A la STS de 6 de maig de 2021 ¹¹¹ s'estableixen els principis jurisprudencials derivats de la CIDPD, i un d'ells és el principi de flexibilitat o del “vestit a mida”.

Ja es feia referència a aquest principi en algunes sentències d'abans de la reforma del 2021, com per exemple, la STS (Sala 1a) 18 juliol 2018 *que indica que el judici sobre la modificació de la capacitat no és una cosa rígida, sinó flexible, en tant que s'ha d'adaptar a la concreta necessitat de protecció de la persona afectada per la discapacitat, cosa que es plasma en la seva graduació. Aquesta graduació pot ser tan variada com variades són en la realitat les limitacions de les persones i el context en què es desenvolupa la vida de cadascuna. Estem, en definitiva, davant del que aquesta sala ha qualificat com a vestit a mida*¹¹². També podem trobar aplicat aquest concepte en sentències més velles com la Sentència n° 341/2014, de 1 de juny ¹¹³ o STS 29 abril 2009¹¹⁴, de Ple.

La STS de 1 de juliol de 2014 indica que perquè el procés sigui un “vestit a mida” és necessari que *el tribunal d'instància que ha de decidir adquireixi una convicció clara de quina és la situació d'aquesta persona, com es desenvolupa la vida ordinària, quines necessitats té, quins són els seus interessos personals i patrimonials, i en quina mesura requereix una protecció i ajuda*¹¹⁵.

Tot i que aquestes sentències es basin amb el model anterior d'incapacitació, el concepte “vestit a mida” és el mateix al que hi ha a l'actualitat i que s'aplica a les mesures de suport per les persones amb discapacitat.

Abans d'aplicar una mesura de suport, és essencial conèixer molt bé a la persona, per això cal una major coordinació entre les diferents figures judicials per obtenir una visió més integral dels casos, i, realitzar exploracions més adaptades al perfil de cada persona. És a dir, conèixer a la persona més enllà dels seus diagnòstics, incloent-hi la seva realitat i entorn per poder prendre decisions ben fonamentades.

¹¹¹ STS de 6 de maig de 2021 (RJ 2021, 2381).

¹¹² STS (Sala 1a) 18 juliol 2018, rec. n.º 4374/2017 (ECLI:CA:TS: 2018:2805).

¹¹³ Sentència n° 341/2014, de 1 de juny (Rec.1365/2012).

¹¹⁴ STS 29 abril 2009 (RJ 2009, 2901).

¹¹⁵ STS 3168/2014 de 1 de julio de 2014.

Un cop tens tota la informació rellevant de la persona, és important adaptar la seva situació a la mesura de suport que necessiti, i amb això, no només és indicar quina mesura tindrà, sinó especificar amb més detall en què cal donar suport, concretant els paràmetres de gestió econòmica i altres àrees, adaptant-se a les necessitats específiques de cada persona.

3.2.4. Problemàtica número 4 – Falta d'accessibilitat en el procés

Un problema important és que els procediments no són clars ni estan adaptats a les capacitats de les persones amb discapacitat intel·lectual, mancant suport durant tot el procés. El procés hauria de ser més intel·ligible, amb terminologia i lectura fàcil.

Valoració jurídica

El dret a l'accessibilitat el podem trobar regulat a l'article 9 de la CIDPD, i a l'article 3 a) de la Llei 13/2014¹¹⁶ que el defineix com *el conjunt de condicions de comprensibilitat i usabilitat que han de complir l'entorn, els espais, els edificis, els serveis, els mitjans de transport, els processos, els productes, els instruments, els aparells, les eines, els dispositius, els mecanismes i els elements anàlegs perquè totes les persones els puguin emprar i en puguin gaudir amb seguretat i comoditat i de la manera més autònoma i natural possible.*

Una persona amb discapacitat intel·lectual té un funcionament intel·lectual inferior al de la mitjana de la població, cosa que comporta molts cops que la persona tingui dificultats en el llenguatge (tan en l'expressió com en la comprensió), dificultats de socialització i de relació amb els altres i amb l'entorn, dificultats en la comprensió de textos, dificultats en l'aprenentatge, processament de la informació i memòria, entre d'altres¹¹⁷.

Si el procés i tots els documents i actuacions que aquest comporta no segueixen pautes d'accessibilitat, com per exemple, els escrits amb pautes de lectura fàcil, amb un llenguatge planer i entenedor, és impossible que aquestes persones puguin estar en igualtat de condicions que els altres.

¹¹⁶ Article 3 a) Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat (BOE núm. 281, de 20 de novembre de 2014).

¹¹⁷ CALDÉS, M.J. *Atenció a les persones amb discapacitat*. Gencat.

https://sde.cultura.gencat.cat/contingut/m_agenda/documents/719_aaaaaaaaaaaaaooooooooooooooooeeeeeeeccciiiiuiuuuuuuuynnoa-----

Per tant, la vulneració del dret a l'accessibilitat, en aquest cas, pot causar indefensió de la persona amb discapacitat i una vulneració, per una banda, del article 9.3 de la Constitució Espanyola¹¹⁸, ja que les persones tenen dret a conèixer els procediments i les normes que els afecten de manera clara i precisa, i la manca de claredat i adaptació dels procediments i documents per a les persones amb discapacitat intel·lectual crea incertesa sobre els seus drets i el procés que han de seguir, violant així el principi de seguretat jurídica. I per altra banda, també es vulnera el dret a la igualtat regulat a l'article 14 de la CE¹¹⁹, ja que la falta d'accessibilitat impedeix que aquest col·lectiu tingui accés igualitari als recursos i procediments legals i es crea una discriminació indirecta.

A fi que les persones amb discapacitat puguin viure independentment i participar plenament en tots els aspectes de la vida amb igualtat de condicions, s'hauria d'adaptar el procediment i tot el que l'envolta per fer-lo més accessible i entenedor per les persones que tenen més limitacions i barreres significatives en el funcionament intel·lectual i la conducta adaptativa.

La Llei 8/2021, menciona la figura del facilitador com *un professional expert que realitza tasques d'adaptació i ajustos necessaris perquè les persones puguin entendre i, a la vegada, puguin ser enteses sense problemes*¹²⁰. Tot i això, a Catalunya no hi ha regulada ni implementada aquesta figura, ja que en l'actualitat les mateixes persones de suport o entitats que treballen amb les persones amb discapacitat supleixen la figura. Seria molt positiu tenir-la, ja que seria de gran ajuda per les famílies i persones amb discapacitat durant tot el procés, actuant com un intermediari amb el Jutjat.

¹¹⁸ Article 9.3 Constitució Espanyola, de 29 de desembre, (BOE, núm. 311, de 29 de desembre de 1978).

¹¹⁹ Article 14 Constitució Espanyola, de 29 de desembre, (BOE, núm. 311, de 29 de desembre de 1978).

¹²⁰ Així ho disposa l'Apartat V del Preàmbul de la Llei 8/2021 (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

4. Conclusions finals

L'anàlisi dut a terme en aquest Treball de Final de Grau posa de manifest que la implementació del Decret Llei 19/2021 en el marc de la Llei 8/2021 suposa un pas significatiu cap a la protecció dels drets de les persones amb discapacitat, tant a nivell estatal com aquí a Catalunya. El canvi de terminologia utilitzada per referir-se a les persones amb discapacitat i l'eliminació de l'expressió "incapaç" de l'ordenament jurídic mostra una evolució innegable cap a un enfocament centrat en la voluntat i preferències de la persona.

Aquesta reforma trenca amb la visió paternalista que tenia l'anterior normativa, i garanteix els drets humans i llibertats fonamentals d'aquest col·lectiu, representant un canvi de paradigma cap a una visió més digna i respectuosa del col·lectiu.

Tot i que aquesta reforma ofereix nombrosos beneficis, realment és una eina efectiva per salvaguardar els drets d'aquest col·lectiu? Gràcies a les entrevistes realitzades a diverses entitats de suport en l'exercici de la capacitat jurídica a les persones amb discapacitat intel·lectual a Catalunya també hem pogut copsar alguns dels desafiaments que genera l'aplicació pràctica del Decret Llei 19/2021. Les problemàtiques identificades, com la no integració de les noves mesures en sectors clau com el bancari, la falta d'accessibilitat en tot el procés, el desconeixement general de la reforma, les decisions judicials poc personalitzades, i la no consideració de les persones amb discapacitat greu, posen de manifest la necessitat de seguir treballant per assolir una legislació actualitzada a nivell autonòmic que asseguri la seguretat jurídica i els drets d'aquest col·lectiu.

A més, considero important fer referència a la disposició final quarta del Decret Llei 19/2021 que estableix que el Parlament de Catalunya ha de presentar un projecte de llei de modificació del Codi Civil de Catalunya (CCCAT) en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat. Aquesta obligació tenia un termini màxim de dotze mesos des de la seva entrada en vigor el 3 de setembre de 2021, no obstant això, aquesta obligació a dia d'avui encara no s'ha complert.

El retard en la presentació del projecte de llei és preocupant, ja que la modificació del CCCAT és fonamental per garantir un règim legal adequat per a les persones amb discapacitat a

Catalunya, ja que l'actual no proporciona suficient protecció a aquestes persones, i el retard pot generar inseguretat jurídica i posar en risc els seus drets.

En definitiva, tot i que la reforma suposa un gran pas endavant, la transició entre sistemes ha posat en evidència diversos desafiaments, imprecisions, incògnites i situacions d'inseguretat jurídica que han suscitat múltiples crítiques. No podem restar indiferents davant de situacions que vulneren, una vegada més, els drets d'aquest col·lectiu, ja que, el principal objectiu d'aquesta reforma és promoure i garantir el reconeixement de la personalitat jurídica i capacitat jurídica de les persones amb discapacitat en igualtat de condicions amb els altres en tots els aspectes de la vida.

Atès que el primer pas ja s'ha donat amb la ratificació de la CIDPD i la respectiva reforma legislativa, els obstacles que dificulten l'aplicació correcta de la nova normativa no poden apocar els beneficis que aquesta suposa. Per abordar les barreres i problemàtiques sorgides amb la implementació de la nova normativa, cal dedicar recursos i temps en promoure el coneixement sobre els canvis que representa i ajustar els protocols i actuacions de tots els sectors implicats.

En última instància, la lluita per la igualtat i la justícia social ha de continuar fins assolir un entorn inclusiu i equitatiu per a tothom.

Limitacions i futures línies d'investigació

Les limitacions temporals durant la realització del treball no m'han permès dur a terme una investigació tan exhaustiva com m'hagués agradat, ja que, si hagués estat possible, tindria un major volum d'informació per contrastar i de la qual extreure conclusions més significatives.

Per altra banda, he pogut constatar que la discapacitat és un tema molt complex i d'un abast molt ampli. La seva incidència en diversos sectors i àmbits ofereix un terreny fèrtil per a futures investigacions. Seria particularment interessant realitzar un estudi comparatiu una vegada a Catalunya s'hagi presentat el projecte de llei de modificació del CCCAT, amb l'objectiu d'analitzar les diferències respecte l'actual Decret Llei 19/2021.

Altres estudis podrien centrar-se en l'anàlisi qualitatiu de les experiències i opinions de les persones amb discapacitat sobre el procediment de modificació judicial, amb la intenció de garantir una participació activa i una autodeterminació efectiva. A més, seria rellevant investigar les conseqüències legals i pràctiques de la reforma en altres àmbits del dret, com el dret de família, successori i contractual. Aquesta aproximació multidisciplinària podria proporcionar una comprensió més completa dels efectes de la reforma i orientar les futures polítiques i pràctiques en matèria de discapacitat.

5. Bibliografia

Legislació

Instrument de Ratificació de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006 (BOE núm. 96, de 21 d'abril de 2008).

Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021).

Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat (BOE, núm. 265, de 5 de novembre de 2021).

Constitució Espanyola, de 29 de desembre, (BOE, núm. 311, de 29 de desembre de 1978).

Llei del Notariat de 28 de maig de 1862 (Gaceta de Madrid, núm. 149, de 29 de maig de 1862).

Reial Decret de 24 de juliol de 1889 pel qual es publica el Codi Civil (Gaceta de Madrid, núm. 206, de 25 de juliol de 1889).

Decret de 8 de febrer de 1946 pel qual s'aprova la nova redacció oficial de la Llei Hipotecària (BOE, núm. 58, de 27 de febrer de 1946).

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil (BOE, núm. 7, de 8 de gener del 2000).

Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat i de modificació del Codi Civil, de la Llei d'Enjudiciament Civil i de la Normativa Tributària amb aquesta finalitat (BOE, núm. 277, de 19 de gener de 2003).

Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil (BOE, núm. 175, de 22 de juliol de 2011).

Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la Jurisdicció Voluntària (BOE, núm. 158, de 3 de juliol de 2015).

Reial Decret de 22 de agost de 1885, pel qual es publica el Codi de Comerç (Gaceta de Madrid, núm. 289, de 16 d'octubre de 1885).

Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (BOE, núm. 172, de 20 de juliol de 2006).

Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat (BOE núm. 281, de 20 de novembre de 2014).

Doctrina i documents en línia

ARNAU MOYA, F., “Aspectes polèmics de la Llei 8/2021 de mesures de suport a les persones amb discapacitat”, 2022, Pàg. 34.

BENAVIDES LIMA, J. (2022, 2 febrer). *El judici de capacitat dels notaris: Més important que mai!* Jesús Benavides <https://ca.jesusbenavides.es/blog/el-judici-de-capacitat-dels-notaris>

BORJA, M. (2023, 11 enero). La fi de la incapacitació de les persones amb discapacitat ha portat al bloqueig de comptes bancaris 'És una actuació molt hostil'. [www.20minutos.es](https://www.20minutos.es/noticia/5090768/0/fin-incapacitacion-personas-discapacidad-bloqueo-cuentas-bancarias/) - Últimas Noticias <https://www.20minutos.es/noticia/5090768/0/fin-incapacitacion-personas-discapacidad-bloqueo-cuentas-bancarias/>

CALDÉS, M.J. *Atenció a les persones amb discapacitat*. Gencat. https://sde.cultura.gencat.cat/contingut/m_agenda/documents/719_aaaaaaaaaaaaooooooooooooeeceeececciiiiiiuuuuuuuynnoa-----

Conceptes bàsics. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/conceptesbasics/

Definició i classificació de discapacitat. (2014, 13 febrer). Departament de Drets Socials. Gencat. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematices/persones_amb_discapacitat/que_es_i_com_es_reconeix_la_situacio_de_discapacitat/definicio-classificacio-discapacitat/index.html

DE VERDA Y BEAMONTE, J.R., “Primeras resoluciones judiciales aplicando la Ley 8/2021, de 2 de junio en materia de discapacidad”, Diario La Ley, 2022, pàg.23.

Discapacitat (2023, 7 de març) Organització Mundial de la Salut: OMS. <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

Drets de les persones amb discapacitat a Espanya. (s.d.). Femcet <https://femcet.com/drets-de-les-persones-amb-discapacitat-a-espanya/>

Es forma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica. (2021, 3 de juny). Federació de Municipis de Catalunya. https://fmc.cat/noticia_fitxa_sf.aspx?id=34876

Europa Press. (2023, 15 de gener). *Problemes a l'implementar la llei que posa fi a la incapacitació: bloqueig de comptes bancaris i incidències.* europapress.es. <https://www.europapress.es/epsocial/igualdad/noticia-problemas-implementar-ley-pone-fin-incapacitacion-bloqueo-cuentas-bancarias-incidencias-laborales-20230115121052.html>

GARCIA, I. (2021). El nou règim legal de les persones amb discapacitat: El Decret Llei 19/2021. *MÓN JURÍDIC: Revista de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona* (Núm. 337).

GIL, I. (2018, 14 novembre) Què és la discapacitat? Evolució històrica i cultural | Fundació Adecco. El Bloc d'Ocupació de la Fundació Adecco. <https://fundacionadecco.org/blog/que-es-la-discapacidad-evolucion-historica/>

GRAU, L. (2024, 15 abril). Què són les mesures judicials de suport? Alzheimer Catalunya. <https://alzheimercatalunya.org/que-son-les-mesures-judicials-de-suport/>

GUIA DE PROVISIÓ DE SUPORTS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER L'EXERCICI DE LA CAPACITAT JURÍDICA. (2022). Arabako Foru Aldundia. (Pàg 1-22). https://web.araba.eus/documents/105044/548189/03IFBS_GUIA+PROV+APOYO+PERSONAS+DISCAPACIDAD_cast_.pdf/d3160e4c-6c27-49af-9ecb-be9b6e1cb9d6?t=1654088029313

Guia: Provisió de suports a les persones amb discapacitat per l'exercici de la capacitat jurídica. (2022). Diputación Foral de Bizkaia. Departamento de Acción Social. (Pág. 9)

Instrucció 1/2021, sobre la tramitació de les sol·licituds previstes a la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica, en l'àmbit competencial de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2022, 2 de juny). Departament Drets Socials. Gencat.

La Autocutarela: Què és i per a què serveix? (s.d.). Incapacitación Judicial. <https://www.incapacitacionjudicial.com/autocuratela/#>

LOPEZ-TORRIJO, M. (2014, 22 de setembre). Inclusió educativa d'alumnes amb discapacitats greus i permanents: anàlisi d'un model: la Comunitat Valenciana (Espanya). Revista Española de Educación Comparada. (Pàg. 3)

Memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades a l'Avantprojecte de llei de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones. (s.d.). [governobert.gencat.cat](https://governobert.gencat.cat/web/shared/Transparencia/normativa-en-tramit/JUS/en-tramit/codi-civil-suports-persones/memoria-avaluacio-impacte-230329.pdf) (Pàg.12) <https://governobert.gencat.cat/web/shared/Transparencia/normativa-en-tramit/JUS/en-tramit/codi-civil-suports-persones/memoria-avaluacio-impacte-230329.pdf>

Nacions Unides. Guia de Formació nº 19: Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Sèrie de capacitació professional. (2014). ohchr.org

https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/CRPD_TrainingGuide_PTS19_sp.pdf

Antecedents Decret llei 19/2021, del 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat. (2023, 31 agost). Parlament.cat (pàg.4) <https://www.parlament.cat/document/intrade/214681804>

Persones amb discapacitat. (s.d.). Comissió Europea.
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=1137>

Preguntes freqüents (s.d.). Fundació Malalts Mentals de Catalunya.
<https://fmmc.cat/informat/preguntes-frequents/#1482999598777-38271666-b945>

Quin tipus de discapacitat hi ha? (s.d.). Femcet. <https://femcet.com/quins-tipus-de-discapacitat-hi-ha/>

Quins graus de discapacitat hi ha a Espanya. (s.d.). Femcet. <https://femcet.com/quins-graus-de-discapacitat-hi-ha-a-espanya/>

Reforma de la legislació per a persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica (BOE). (2021, 3 juny). Portal Jurídic de Catalunya.
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/detalls/noticia/reforma_suport_discapacitats_boe

RIBÓ FENOLLÓS, E.M. (2023, 9 febrer). *El bloqueig dels comptes bancaris a persones amb discapacitat.* Abogacia Española. <https://www.abogacia.es/actualidad/opinion-y-analisis/el-bloqueo-de-cuentas-bancarias-a-personas-con-discapacidad/>

ROS, M. (2023, 2 de gener). *Els bancs bloquegen els comptes de persones amb discapacitat i tutelades al no poder actualitzar les dades.* Elperiodicodeespana.
<https://www.epe.es/es/activos/20230102/bancos-bloquean-cuentas-personas-discapacidad-80621466>

RUBIO GARRIDO, T., “La Llei 8/2021, de 2 de juny, sobre persones amb discapacitat: un exemple de bonisme i adanisme legislatius?” *InDret*, 2022, pàg. 10.

SÁNCHEZ-BEATO, E.J. (2022, 8 d’octubre). Evolució del règim jurídic dels drets de les persones amb discapacitat. *Ratio Juris*

SÁNCHEZ HERNÁNDEZ, Á. (2021, 23 de desembre). *Consideracions sobre la reforma de la legislació civil en matèria de discapacitat: de la incapacitació al suport*. Revista Electrònica de Dret de la Universitat de la Rioja (Pàg.5)

SELMA, A. G. (2023, 24 octubre). Les noves mesures de suport a les persones amb discapacitat. Red Jurídica. <https://red-juridica.com/ca/mesures-suport-discapacitat/>

SEOANE, J. A., “Què és una persona amb discapacitat?”, *Ágora*, 2011, pàg. 148.

SERRANO, M. (2023, abril 17). DISCAPACITAT, BLOQUEIG DE COMPTES BANCARIS II . Mayores Abogacia - Abogado para personas mayores. <https://mayoresabogacia.com/discapacidad-bloqueo-de-cuentas-bancarias-ii/>

Servei d’assistència a la capacitat jurídica. (s.d.). Departament de Drets Socials. Gencat. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/gent_gran/serveiassistencia-gentgran/serveiassistencia/

TOBOSO-MARTÍN, M. (2012). *Dels discursos actuals sobre la discapacitat a Espanya*. Dialnet.

VERDERA SERVER R.: Lecciones, cit., p. 293.

Webmaster. (2021, 31 marzo). El Congreso español aprueba substituir la incapacitación judicial de les persones amb discapacitat per un sistema basat en el suport. Mestu.

<https://www.mestu.org/2021/03/31/congres-espanyol-aprova-substitucio-incapacitacio-judicial-persones-discapacitat-per-sistema-suport/>

Llei 8/2021: claus de la reforma civil i processal pel suport a el apoyo a les persones amb discapacitat. (2021, 3 juny). Noticias Jurídicas.

<https://noticias.juridicas.com/actualidad/noticias/16345-ley-8-2021:-claves-de-la-reforma-civil-y-procesal-para-el-apoyo-a-las-personas-con-discapacidad/>

Jurisprudència

STC 174/2002, de 9 d'octubre de 2002.

STS 282/2009, 29 de abril de 2009 (RJ 2009, 2901), de Ple.

STS nº 341/2014, de 1 de juny (Rec.1365/2012).

STS 3168/2014 de 1 de julio de 2014.

Sentència de 13 de maig de 2015 (ROJ STS 1945/2015).

STS 596/2017, de 8 novembre 2017 (RJ 2017, 4760).

STS 16 de maig 2017 (RJ 2017, 2207).

STS (Sala 1a) 18 juliol 2018, rec. n.º 4374/2017 (ECLI:CA:TS: 2018:2805).

STS 118/2020, 19 febrer 2020 (RJ 2020, 392).

STS de 6 de mayo de 2021 (ID CENDOJ: 28079110012021100308).

Sentència 589/2021, de 8 setembre (Tol 8.585.229).

La STS (Sala 1ª) 19 octubre 2021, rec. n.o 305/2021 (ECLI:ES:TS:2021:3770)

STS de 2 de noviembre de 2021 (RJ 2021, 4958).

STS (Sala 1a) 23 diciembre 2021, rec. n.º1504/2021 (ECLI:ES:TS:2021:4879).

AJPI núm. 3 Còrdova 8/2022 11 enero 2022 (procediment Jurisdicció Voluntària, genèric, 1641/2021).

6. Annexes i materials complementaris

ENTREVISTES A ENTITATS

Entrevista núm. 1

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

Acompanyar les persones amb discapacitat intel·lectual i persones grans que necessiten suport, promoure'n la seva autonomia, assegurar-ne el benestar i defensar els seus drets i llibertats amb l'objectiu d'assolir la seva plena inclusió en la societat.

2. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior?

A nivell jurídic, quan es fan les revisions, el que abans eren tuteles, ara s'estan nomenant assistències representatives. Aquestes revisions, en la seva majoria, es fan de forma telemàtica i no presencialment, amb les dificultats que això comporta alhora de poder copsar la realitat, no deixa de ser una barrera. Sobretot per a les persones grans que no estant habituades a les tecnologies.

A nivell de la fundació, ja fa anys abans de que entres en vigor la llei que treballem tenint en compte la voluntat i desitjos de les persones, i les hem estat acompanyant i donant suport en aquest sentit.

3. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

Jurídicament hi ha dificultat per entendre les sentències, i sovint assistències sense representació en l'àmbit econòmic acostumen a bloquejar comptes com si fossin "tutela". Sobretot en l'àrea econòmica, el fet que les entitats bancàries bloquegin aquells comptes de les assistències no representatives ha fet que haguem de crear eines internament, que puguin garantir aquesta no representació.

A nivell social, hem hagut de modificar el llenguatge, establir eines com el pla de suports, el full d'acords, etc.

4. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

Nosaltres creiem que es molt positiu, però que en el desplegament de la llei no es va fer una valoració dels recursos que necessitaven per fer una bona implantació, i a més encara comptem amb el decret llei del 31 d'agost on s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, és a dir, encara s'està treballant per l'avantprojecte de llei.

5. Considereu que la reforma dona resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

La nostra valoració a partir de l'aplicació es que deixa fora a les persones amb gran discapacitat i dependència, i que per tant són persones que necessiten molts suports, i per tant, amb grans dificultats per poder expressar els seus desitjos.

6. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

Considerem que les mesures de suport, poden garantir aquests drets, sempre que estiguin ben definides les salvaguardes, i les revisions tri anuals es facin amb rigor i no com un mer tràmit.

7. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

- Unificar els procediments entre els jutjats.
- Mes rigor en les revisions.
- Hem tingut dificultats amb les assistències a nivell notarial, encara hi ha notaris que tenen dubtes sobre el procediment.

- Dificultats en l'accessibilitat dels procediments per a les persones amb discapacitat, la necessitat d'incorporar la figura del Facilitador.
- Que les assistències sense representació a nivell econòmic des del jutjat ens requereixen control econòmic amb suport documental, documentació que l'assistent no podrà accedir.

Entrevista núm. 2

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

El nostre objectiu principal és l'acolliment residencial/CDI/LLAR i SERV Integració Laboral; la promoció de l'autonomia; el manteniment de les capacitats; la participació comunitària; l'acompanyament de les famílies/tutors; consulta, assessorament i orientació.

1. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior?

Hi ha un impacte diferent en els serveis, en les persones amb vinculació a l'àmbit de la discapacitat, en les persones que no ho estan, en la resta de la societat, etc.

A nivell del propi àmbit, ha estat un canvi a nivell de terminologia i vocabulari. Canvi teòric més que pràctic en la realitat dels serveis de l'àmbit especialitzats en els que ja es porta anys treballant amb Óptica PCP (Planificació Centrada en la Persona). Tot i així, ens hem hagut de dotar de suports i estratègies perquè les persones puguin gaudir del seu projecte de vida, generant oportunitats, empoderant-les, etc.

L'impacte del canvi també ha estat diferent segons el grau de discapacitat o dependència. Segons si és sever o més lleu, s'acompanya en les decisions, adaptant explicacions, exposant conseqüències, etc...i quan aquesta possibilitat d'expressar o d'entendre és molt més limitada, hem d'explorar l'entorn i decidir el que millor garanteixi els drets de la persona i el seu benestar.

Per la societat sí que té un impacte més gran segons la imatge que molts tenen d'una persona amb discapacitat, segons si tenen la imatge de un "personatge de Campeones" o tenen un coneixement més específic i proper a la realitat.

Està la societat preparada per aquesta igualtat? Per aquesta llibertat? I per abordar les conseqüències?

2. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

Més feina. Més implicació en tràmits, seguiments de procediments, implicació en exploracions, redacció d'informes, acompanyament a famílies i persones per fer més intel·ligible el procediment, etc. com a facilitadors i traductors sobre els procediments.

També hem organitzat xerrades, canvis en nomenclatura i terminologia i adaptació de documents, etc.

A nivell de funcionament NO, ja que un 90% dels casos es tracta d'incapacitacions totals (ara provisió de suports a la capacitat en figures d'Assistent amb representació en tots els àmbits). En Relació a servei TAINA (integració laboral, ja es funcionava fa anys en aquesta línia).

3. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

AVANTATGES

- Tràmit gratuït.
- Pot ser instat per la pròpia persona (aquells que disposen de capacitat).
- Reconeixement de DRET.
- Posa al centre a la Persona.
- Revisió de casos antics que permetrà reajustar i hi haurà oportunitat de fer canvis.
- Figura de suport sotmesa a control judicial (inclòs propis pares).

DESAVANTATGES

- Dubtes respecte a si la societat està o no preparada pels impactes sobre l'exercici d'aquesta llibertat de la persona. No ESTAT paternalista, de protecció.
- No està articulat que passa i que fa el sistema per abordar les conseqüències d'aquesta llibertat.
- Procediments que es poden allargar en el temps.
- Requeriments de presencialitat i desplaçaments (per exploracions) de la persona poden implicar que hagin d'anar 2 o 3 vegades al jutjat quan es podrien coordinar per tal de fer tots junts. (Fiscal, forense, jutge...)
- Exploracions poc adaptades a cada cas. Poc coneixement de l'àmbit de la discapacitat i de la realitat dels serveis i centres.

- Diferències en procediments segons Fiscals, Jutjats, etc..

4. Considereu que la reforma dóna resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

Segons els perfils.

Per les persones amb més dependència i amb menys nivell cognitiu no dóna resposta a més necessitats de les que ja venia donant l'anterior procediment.

En el cas de les persones amb menys dependència o amb més capacitat poden donar una resposta més ajustada a les necessitats reals de la persona.

5. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

Sí, per a garantir els drets de tots, sempre i quan la figura de suport respecti drets i compleixi amb obligacions. És suficient les mesures establertes pel control de l'exercici?

És moltes vegades des de les entitats que atensem a les persones des d'on es coneix més.

6. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

- Fer més intel·ligible el procediment.
- Terminologia adaptada. Lectura fàcil del procediment per part de la persona.
- Exploracions adaptades. Preguntes a la persona segons perfil, etc.
- Que fos tràmit més àgil.
- Contemplar serveis d'acompanyament i/o Figures de Facilitadors per casos de persones grans o familiars que així ho puguin necessitar i que no estan vinculats a serveis o centres...
- Més coordinació entre figures del Jutjat. Visió més integral del cas.
Conèixer a la persona, no només els diagnòstics, sinó també la seva realitat, el seu entorn.
- Més coneixement o assessorament d'equips o professionals experts a figures que intervenen. Amb possibilitat que siguin presents en procediment, exploracions, etc.

Entrevista núm. 3

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

Pretenem que els nostres fills i filles tinguin una vida el més normalitzada possible, dins de les possibilitats de cada persona (anar a l'escola ordinària, gaudir d'un lleure inclusiu,

tenir feina, habitatge, parella...), i si cal, per aconseguir-ho, els proporcionem els suports necessaris.

2. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior? És a dir, a partir d'ara què passa quan una persona amb discapacitat ha de prendre decisions?

Abans, el jutge nomenava un tutor que decidia en nom de la persona. Ara, la persona decideix quins suports vol tenir i el jutge respecta la voluntat de la persona. El Jutge només intervé si la persona no pot expressar el què vol. També existien unes figures de protecció: tutela (tutor), curatela (curador) i pàtria potestat prorrogada (pares), que ara ja no existeixen i només existeix una figura de protecció que es diu assistència (assistent). No s'ha de confondre aquest tipus d'assistent amb altres tipus d'assistent. Per exemple, un assistent personal dóna suport en la higiene i les tasques domèstiques, mentre que, un assistent social dóna ajudes de serveis socials.

Abans només podies demanar un assistent a través d'un judici. Ara, també pots demanar un assistent a través d'un notari.

Desapareixen els judicis d'incapacitació o modificació de la capacitat. Ara, els judicis es diuen "provisió de mesures de suport per l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat".

Per últim, molts judicis es simplifiquen. Quan tothom està d'acord, es pot fer un judici especial nomenat "procediment de jurisdicció voluntària". Un procediment de jurisdicció voluntària és més ràpid i fàcil que un judici estàndard. Només caldrà fer un judici estàndard quan hi ha conflicte i el jutge ha de decidir qui té raó.

3. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

No, perquè nosaltres des de fa temps apostem pel suport centrat en la persona i respectant els seus desitjos. La diferència és que fins ara la família havia de donar el seu consentiment i a partir d'ara no cal.

4. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

Estem molt a favor del que diu aquesta nova llei, però trobem l'inconvenient de sempre, si no hi ha mitjans econòmics perquè les persones tinguin suports no es podrà complir.

5. Considereu que la reforma dóna resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

Sí, creiem que dóna resposta perquè se centra en la voluntat de la persona.

6. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

Sí, perquè ja fa molt de temps que s'havia de complir la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de les Nacions Unides. La Convenció obliga als països a:

- Eliminar els processos d'incapacitació judicial.
- Donar suports a les persones perquè puguin exercir les seves voluntats.

7. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

La llei està molt bé, però no s'han destinat recursos. Ens agradaria que es prioritzes que les persones puguin viure en un habitatge en lloc d'una institució (residència). L'escola ordinària en lloc de l'especial. El treball amb suport en lloc dels tallers ocupacionals.

Entrevista núm. 4

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

Majoritàriament acompanyem i donem suport en la presa de decisions de persones amb discapacitat intel·lectual però també hi ha associats temes de salut mental. Si que és cert que "Som Fundació" és una entitat que actua en tot l'àmbit de Catalunya, ara fa cosa d'un any vam absorbir una entitat que està a les terres de Lleida, i el fet d'absorbir aquesta entitat ens va fer obtenir també el RESES de salut mental i de gent gran.

Donàvem suport a persones amb discapacitat intel·lectual, com a diagnòstic principal, tot i que ens trobàvem molt sovint que associat a la discapacitat intel·lectual hi havia temes de trastorn de conducta, salut mental, etc.

Nosaltres som una fundació i una entitat sense ànim de lucre, el suport que oferim no deixa de ser un servei públic que té previst la llei. Per poder intervenir necessitem una sentència judicial prèvia, és a dir, és un Jutjat que pels motius que sigui considera que la persona no té la capacitat jurídica suficient com per regir-se per si mateixa de manera autònoma, llavors en el cas que no hi hagi família o que la família que hi hagi no estigui en disposició d'exercir aquesta funció, es designa a una entitat com som nosaltres.

Nosaltres intervenim en tots els aspectes que mana la sentència, per tant, l'equip de suport està configurat sempre per la figura d'un referent jurídic (advocat o advocada), un referent comptable i un equip social (un referent social i un auxiliar social).

Cada persona en funció de la seva situació concreta té una sentència concreta. Poden ser sentències representatives o no representatives.

2. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior?

Quan parles de tutela, el que estàs fent és treure-li la capacitat jurídica a la persona, la seva capacitat de decisió, per tant, d'alguna manera deixa de ser "persona". Amb el model nou aquest concepte per sort desapareix, i nosaltres no decidim per la persona, el que fem és acompanyar la persona en la seva presa de decisió i haurem de treballar per identificar que la decisió de la persona no sigui un perjudici per si mateixa o per terceres persones.

Nosaltres com a tals no podem obligar, els únics que poden obligar són els Jutjats amb mesures més privatives de llibertat i de presa de decisió, o els psiquiàtrics perquè hi ha un tema de salut mental que diagnostica que aquesta persona fruit d'aquesta malaltia pot causar un perjudici a ell mateix o a tercers.

3. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

Sí, des del punt de vista de complexitat de la intervenció, creix molt més, perquè és molt més difícil acompanyar a persones autònomes que no a persones que no els hi dotes d'autonomia, perquè en la primera situació manes i decideixes tu.

A nivell organitzatiu a nosaltres ens suposa un canvi molt gran, s'ha de reorganitzar tota l'àrea social precisament per incorporar aquest concepte base de "suport en la presa de decisions". La nostra funció es modifica i passen a ser molt importants aspectes que potser abans no ho eren. La nostra funció és conèixer la situació de la persona, els seus interessos, competències i capacitats i intentar adequar la mesura el màxim possible.

4. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

Aquesta modificació de la llei és un pas endavant, perquè es deixa de cosificar a un col·lectiu que estava en situació de risc i el passes a dignificar. Però és important que quan legisles, puguis dotar de recursos perquè allò que has legislat es pugui complir. Es pot garantir un acompanyament però a la hora has de poder legislar de manera que tots els

imprevistos que puguin sorgir es puguin estalviar. Per exemple, quan hi ha la sentència de suport i ens nomenen a nosaltres, el que hem de fer és notificar sobretot als bancs. Quan nosaltres fem aquesta notificació el que fa el banc directament és bloquejar el compte, per tant, la persona no té accés a la seva prestació i als seus propis diners durant dos mesos. És a dir, ja són dos anys que s'està vulnerant el dret de les persones d'aquest col·lectiu simplement per un tràmit burocràtic que està fent el banc.

Per tant, és un pas endavant i això és sempre positiu, però hi ha temes que encara s'han de llimar bastant perquè fàcilment es pot estar vulnerant els drets de les persones d'aquest col·lectiu.

5. Considereu que la reforma dóna resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

Realment, considero que amb aquesta reforma no es dóna resposta a les necessitats, sinó que aquesta nova llei ens fa conèixer aspectes que canvien en referència a l'anterior normativa.

6. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

És un pas important, però encara queda molt recorregut per garantir plenament els seus drets. Sempre que parlem d'una situació de dificultat o de risc, sigui el col·lectiu que sigui, mai és una única causa, sempre hi ha una bateria de situacions que requereixen intervencions diferents, multidisciplinàries i coordinades entre si.

Però és un pas que hauria d'anar acompanyat d'una visió molt més holística, és a dir, és important que els Jutjats siguin conscients de què va el tema, és important que nosaltres siguem conscients de quina és la nostra posició per fomentar i afavorir aquest treball interdisciplinari, és importat que els serveis socials siguin conscients de quines són les conseqüències d'aquest tipus de sentències i perfils, i entre tots realitzar un treball coordinat.

7. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

Aquesta reforma legislativa és un pas molt important, però venim d'un model molt conservador i ens queda molt camí per poder arribar a una perspectiva molt més ampla de legislar. És vital no quedar-nos només amb el titular, hauríem de disposar de recursos necessaris i temps perquè funcionés millor.

Entrevista núm. 5

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

Donar suport a la capacitat jurídica a persones que per raons de salut mental, o de discapacitat intel·lectual, procés d'envelliment, etc. necessiten d'un tercer per poder exercir la seva capacitat amb igualtat de condicions que la resta de persones.

2. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior?

Aquest no ha sigut només un canvi legislatiu, sinó que ha sigut un canvi de paradigma. El que principalment ha canviat és la mentalitat conforme s'inicien aquests processos. Ha sigut un canvi de paradigma perquè hem passat d'un model impositiu, que no es tenia en compte la voluntat de les persones, a un model en que la persona és l'eix central de la intervenció, se l'ha d'escoltar i se l'hi ha de respectar els seus desitjos, preferències i voluntats.

Jo crec que aquest és el principal canvi que ha de suposar un canvi de mentalitat per les fundacions però també per les famílies i per l'entorn comunitari, perquè abans s'iniciava un procés del que era incapacitat com una cosa imposada i s'establia un rol amb un posicionament de superioritat de les fundacions, i això ha de canviar, ens hem de desfer d'aquesta idea i hem d'establir un posicionament horitzontal, és a dir, que treballem de manera conjunta amb la persona per establir i aconseguir uns objectius.

3. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

Sobretot ens ha repercutit en aquest canvi de mentalitat, perquè s'estava utilitzant una forma de treballar molt paternalista, molt de sobreprotecció, i ara ho hem de començar a mirar des d'una altra perspectiva, des de la perspectiva de donar suport a les persones perquè puguin aconseguir aquells objectius vitals que es planteja, no tant des de la visió de "es fa el que la fundació diu perquè té aquest paper que se li ha atorgat des del jutjat de superioritat o de responsabilitat de prendre la decisió en nom seu".

A nivell de funcionament, ens ha repercutit en que hem hagut de fer moltíssima formació interna, de tot l'equip, i externa a tots els dispositius de la nostra zona d'atenció, és a dir,

persones que puguin atendre a usuaris susceptibles de rebre aquest suport, perquè estiguin ben informats del canvi.

Nosaltres sempre hem intentat treballar tenint en compte les persones, perquè al final aquesta llei el que ha portat és un cop de realitat a la figura de la incapacitat i la tutela. És a dir, abans quan s'incapacitava una persona i se li adjudicava la figura d'un tutor, hi havia aquest ideari col·lectiu o imaginari de que es solucionarien tots els problemes socials i que la persona faria el que la fundació digues simplement perquè som tutors, però això no és real i el que ha fet aquesta norma és adaptar-ho a la realitat de les fundacions i de les situacions personals dels usuaris.

4. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

Un avantatge important és que s'adapta a la realitat que ens trobem en el dia a dia a les fundacions, desmunta mites referents al que podem fer o no podem fer des d'aquí. També una altra avantatge és que moltes vegades ens trobàvem en que la tutela era “un cul de sac”, és a dir, tot anava a petar a la tutela, és igual que una persona tingués un 33% de discapacitat que un 85%, i moltes vegades era una mesura molt restrictiva a nivell de drets de les persones. Abans ens podíem trobar en que persones que tenien una autonomia molt important també se'ls hi posava una tutela igual que una persona que pogués estar vivint en una residència de persones amb discapacitat i que fos depenent total.

El que hem aconseguit amb la reforma és que es comenci a filar més prim i s'aconsegueixi fer més resolucions a mida de cada persona. És un canvi que s'ha iniciat però que encara ha de continuar evolucionant.

En referència a la via notarial, la veiem com un avantatge però també com una cosa pendent a continuar desenvolupant i filant més prim. Com avantatge evidentment és una porta d'entrada de nous usuaris i de creixement per la fundació molt important, sobretot en els casos que hi ha una consciència de necessitat d'ajuda molt important que els permet ser ells mateixos qui demanin aquest suport sense haver d'anar a la via judicial, llavors son persones molt autònomes que ja poden manifestar, i com és una mesura acordada amb ells, a l'hora de treballar-ho és molt més factible perquè estan receptius. Però alhora la via notarial pot suposar riscos, perquè venim d'un model que nosaltres sempre havíem de justificar davant del jutjat a través d'inventaris de béns i rendicions de comptes, etc. La via notarial això no ho preveu, no hi ha un sistema de control ni seguiment al darrere i pot obrir

una porta important a possibles abusos de tercers o influències indegudes. Llavors, potser estem donant una validesa jurídica a una actuació que potser el que comportarà és obrir la porta a possibles abusos econòmics per aquesta manca de “control” o “salvaguarda” de la via notarial.

També trobem que hi ha un gran desconeixement per part del servei jurídic de les entitats bancàries. No acaben d’entendre ni el que és la via notarial perquè se’ns nomeni assistents, ni quin és el paper d’un assistent quan no té la representació, perquè bloquegen els comptes exactament igual que quan ho feien quan hi havia una tutela, i no és el cas.

5. Considereu que la reforma dóna resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

En gran part sí que dóna resposta, al tenir l’assistència representativa i no representativa.

6. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

Podríem dir que sí que és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones amb discapacitat. Tot i així, queden molts àmbits per treballar i acabar-ho d’aconseguir al 100%. Per exemple, amb el tema de les entitats bancàries, en la nostra opinió, hi ha una vulneració de drets quan d’un dia per un altre els hi bloquegen els comptes i no poden tenir accés quan les indicacions que s’estan donant són unes altres. I també, molts cops ens trobem amb entitats bancàries que no els hi permeten tenir una targeta com la resta de persones, això també es una vulneració de drets i una discriminació, i això no ho està resolent la llei.

7. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

La reforma s’ha iniciat ara, i queda un camí encara per endavant. En la nostra opinió, ha ser un “traje a mida”, és a dir, que realment els Autos siguin bastant personalitzats, perquè ens estem trobant en que només s’indica si és assistència representativa o no representativa, en quins àmbits i ja està. Ens agradaria que especifiquessin en què s’ha de donar suport, si fem gestió econòmica concretar els paràmetres, que estigui tot més filat prim en funció de cada persona, ja que és molt global i cadascú pot interpretar coses diferents.

També hi ha el tema que es poden fer les vistes o visites amb el forense per videotrucada, i de fet, nosaltres quasi sempre demanem que sigui per videotrucada o demanem que es desplacin al lloc on està l’usuari, però sí que és veritat que unes vegades et poden dir que sí i altres et poden dir que no. Es troba a faltar aquesta flexibilitat quan ja estàs dins del

procés judicial, en que potser s'haurien d'adaptar a aquestes rutines de la persona amb discapacitat per intentar que li afecti el mínim possible.

També es parla molt de la figura del facilitador dins de tot aquest procés, doncs que realment s'introdueixi aquesta figura com acompanyament a les famílies i persones amb discapacitat des de l'inici fins al final, és a dir, que comptin amb aquest facilitador durant tot el procés, que també faci una mica d'intermediari amb el jutjat...

Entrevista núm. 6

1. Quin és el principal objectiu de la vostra entitat?

Som una entitat de suport i el principal objectiu és donar suport a les persones amb discapacitat intel·lectual, tot i que també tenim perfils de salut mental i gent gran amb una discapacitat que vulguin tirar endavant un projecte de vida, però que necessiten, degut a les seves discapacitats, uns suports per fer-ho possible. L'objectiu principal és acompanyar-los en tot aquest procés fins aconseguir el seu ideal de vida.

Des de fa dos anys que només atenem a persones amb discapacitat intel·lectual, ja que abans el ventall era més ampli i estàvem acreditats per donar suport a malaltia mental i gent gran, això no vol dir que nosaltres tota la gent que portàvem acompanyant fins aquell moment els deixem de donar suport, sinó que els nous que entren a l'entitat són per discapacitat intel·lectual que sempre van associats a conductes de trastorns mentals.

2. A partir de la implementació del Decret Llei 19/2021 sobre la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, quins són els principals canvis que hi ha hagut en comparació a la normativa anterior?

Crec que el que més impacte de la reforma és el canvi a nivell de societat de posar aquest "focus" a la persona amb discapacitat o a la persona que necessita aquest suport. Abans en els processos judicials d'incapacitació se'ls escoltava poc, i ara són més participants o això s'intenta. Ha impactat de forma positiva a la persona a qui van dirigides aquestes mesures de suport, però no de manera tan positiva, potser, per les famílies que ho viuen amb bastanta por del què passarà i del què suposa aquest canvi per elles.

3. Ha tingut algun tipus de repercussió en el funcionament de la vostra entitat?

Nosaltres sempre hem posat el "focus" a la persona, però sí que és veritat que hi ha una part que les entitats, al principi, teníem por però en part també ens reconforta. És a dir, la

responsabilitat que teníem abans era molt diferent a la que tenim ara que és d'acompanyament. Per la responsabilitat d'abans realment no teníem els recursos, no podíem obligar a les persones amb discapacitat d'actuar d'una o altra manera, etc.

Ara els Autos ens acompanyen en això, nosaltres estem allà per acompanyar en tot el procés, però la persona ha de mostrar la seva voluntat i ells han d'estar d'acord.

Per fer una bona assistència i suport necessites més temps, les ratios que marca la Generalitat és inviable perquè si vols fer un treball d'acompanyar, això no és una visita cada X dies. Si està en un centre és més fàcil perquè allà estan 24 hores i poden anar treballant coses, però sinó necessites estar cada dia per fer-ho bé.

Ja s'intentava fer abans, però ara som 36 o 37 usuaris per cada 2, intentem que la ratio sigui petita però és complicat perquè també els casos que venen cada cop son més complexes.

També ens ha portat més feina a nivell de formació nostra. Et venen familiars amb dubtes i els has d'ajudar. Nosaltres fem xerrades a qui ens ho demana, ve l'advocada explica la nova llei i nosaltres parlem més a nivell d'entitat.

4. Quins creieu que són els avantatges i desavantatges de la nova reforma?

El gran avantatge és que és molt positiu per les persones amb discapacitat, ja que són les protagonistes del procés, és a dir, en tot moment poden dir què volen, com ho volen, etc.

La part negativa és que si ens basem només amb la voluntat de la persona sense tenir en compte tot en context que l'envolta o tota la trajectòria de vida que té, ens quedarem només amb el que ell està dient sense tenir en compte que això no és una voluntat real. Em dóna la sensació que els jutges s'han agafat la llei com és i pot ser perillós en quant a la persona, pot ser un risc contra ell, contra els altres, etc.

5. Considereu que la reforma dóna resposta a les necessitats que poden tenir les persones amb discapacitat?

Dóna resposta quan ells es poden explicar. Per mi no acaba de donar perquè legalment per una banda el procediment no queda clar o no està adaptat al nivell que poden entendre les persones amb discapacitat intel·lectual. No hi ha la suficient ajuda durant tot el procés judicial perquè entenguin les diferents parts i actes del procediment.

6. Considereu que la modificació judicial de la capacitat és un mecanisme útil per garantir els drets de les persones a les quals va dirigida?

La realitat és que la societat encara no està en aquest punt. La llei és molt bonica a nivell d'individualitat de la persona, que ells puguin decidir, que se'ls escolti, de què demanem exactament, però la realitat és una altra.

7. Quins aspectes de la reforma creieu que es podrien millorar?

- Els autos que s'estan portant a terme no estan detallats realment, han canviat molt poques coses dels anteriors. Ens agradaria que si hi ha d'haver assistència en alguns àmbits, que ens indiquin els límits, ja que cada àmbit pot englobar moltíssimes coses.
- Que el procediment estigui més adaptat a nivell de vocabulari i ajudes per realitzar tots els actes sense problema.
- També la figura del facilitador no hi és, jo no l'he vist encara. El facilitador ara mateix som nosaltres mateixos o la pròpia entitat on treballa, vull dir que hi ha moltes coses que estan pendents.
- Quan tens la resolució d'assistència que l'envies a l'entitat bancària per informar de la mesura directament et bloquegen la compte. Ni la persona ni ningú pot fer res sense que abans hagi firmat la persona i l'assistent.

ENTREVISTES A FAMÍLIES

Entrevista núm. 7 - FAMÍLIA 1

1. El/la "X" quin tipus de discapacitat té? Quina és la seva situació actual?

Té una discapacitat i una necessitat de suport total. Està diagnosticat d'autisme, amb un 80 i pico % de discapacitat intel·lectual, retràs mental associat i epilèpsia associada.

2. El/la "X" té alguna mesura/figura de suport? Quina?

El sistema que utilitza des dels 17 anys és un servei d'atenció específic en una residència que estan per ell les 24 hores del dia els 365 dies de l'any. No està tutelat per la Generalitat, encara som nosaltres els tutors, però està en un servei residencial de dilluns a divendres i ve amb nosaltres els caps de setmana i vacances.

3. **Quin grau de coneixement tens de la reforma? Coneixes els principals canvis que hi ha hagut?**

No tinc un coneixement molt tècnic, però formo part de DINCAT que al final és una manera d'estar al corrent, ni que sigui per sobre, dels canvis normatius que es produeixen.

4. **Com ha viscut el/la “X” i vosaltres aquests canvis? En què us ha afectat la reforma?**

A nosaltres no ens ha ajudat en res, perquè aquesta reforma crec que no tenia cap intenció, per desgracia, de millorar aquest tipus de seqüències que t'he explicat. Nosaltres, al tenir al XXX amb aquestes condicions, seguim igual que fa uns anys i a més hem hagut de patir tot el procés de nou.

En la meva opinió, la reforma té un fons d'intentar donar més seguretat jurídica a les persones amb discapacitat que les vulguin controlar, vulnerar, enganyar, etc.

5. **Què n'opines de la reforma? Creus que és una eina útil per salvaguardar els drets de les persones amb discapacitat?**

Jo crec que sempre està bé donar un pas endavant i voler empoderar a les persones que formen aquest col·lectiu i entenc que aquest tema és molt ampli, i hi ha persones amb discapacitat molt més lleu que segur que s'han de protegir d'interessos familiars de robar-les o estafar-les, la vida està plena de històries molt rocambolesques. Però a tots ens han posat en el mateix sac i hem hagut de fer lo de tothom, quan en realitat el nostre cas és un cas a part.

6. **Què consideres que es podria millorar?**

Que es pogués fer aquest tràmit tan tècnic de revisió de les mesures deixant una mica al marge al usuari en qüestió. Més que res, perquè ja costa viure amb aquestes dificultats i que el seu dia a dia sigui el més tranquil i feliç possible com perquè hagi d'estar en mig d'un procés com aquest. És a dir, considero que amb la feina dels professionals hauria de ser suficient, i si no es suficient, s'hauria de gestionar d'una altre manera, per exemple: que el professional anés a la residència, haver demanat previs informes, personar-se, fer un moment la visita in situ...

7. **Coneixes alguna associació, fundació o altre entitat que pugui ajudar-vos a resoldre dubtes, us doni suport, etc. en aquest tema?**

Sí, conec bastantes entitats, però com ja t'he comentat abans, formo part de la federació DINCAT.

Entrevista núm. 8 - FAMÍLIA 2

1. **El/la “X” quin tipus de discapacitat té? Quina és la seva situació actual?**

El XXX té una discapacitat intel·lectual del 76 % amb trets autistes. Té unes capacitats intel·lectuals d'un nen de tres anys en quant a la vida diària.

El XXX viu amb nosaltres i va al CIPO amb caràcter de centre de dia, que són persones que van allà per tenir un espai d'hores al dia en les que tu intel·lectualment t'enriqueixes a nivell personal.

2. **El/la “X” té alguna mesura/figura de suport? Quina?**

Sí, nosaltres som les persones assistents en totes les vessants de la seva vida, és a dir, som assistents totals. Nosaltres tenim la seva guarda de fet.

3. **Quin grau de coneixement tens de la reforma? Coneixes els principals canvis que hi ha hagut?**

A nosaltres ens va costar entendre què havia canviat exactament. Coneixem els canvis de manera molt breu, entenem que han transformat la llei reforçant les diferents capacitats de la persona, com pot ser la jurídica, la econòmica, etc.

4. **Com ha viscut el/la “X” i vosaltres aquests canvis? En què us ha afectat la reforma?**

El XXX va haver de passar per un judici, i des del nostre punt de vista no feia falta.

Primer ens van fer passar per un forense judicial que va fer la valoració del XXX i va escriure un dictamen que li va entregar al Jutge. Després vam anar al judici, van fer entrar primer al XXX sol amb l'advocada, i el Jutge li va preguntar si volia que nosaltres fóssim les seves cuidadores, quan, en realitat, el XXX entén lo que pot i parla encara menys. Vam tenir la sort que va dir que sí. Després vam entrar nosaltres i ens va fer la mateixa pregunta. Però tot amb un caire molt serio.

5. **Què n'opines de la reforma? Creus que és una eina útil per salvaguardar els drets de les persones amb discapacitat?**

És una bona reforma, però és molt difícil de valorar. Entenc el motiu pel qual l'han fet, el que intenten perseguir amb la reforma és incapacitar el mínim a les persones perquè puguin ser ciutadans de ple dret al màxim de les seves capacitats, però hi ha casos que es desprotegeix una mica a les famílies.

En el nostre cas, el XXX és una persona 100% dependent i és obvi que no es pot capacitar ni a nivell de decisions personals ni a nivell de decisions econòmiques, sexuals, etc., però clar, les persones que estan en un "impàs", l'estat a través de ser poc coneixedor de com és aquesta persona li pot donar una sèrie de potestats i fa que les famílies es quedin una mica desprotegides.

6. **Què consideres que es podria millorar?**

Nosaltres vam anar directament a una advocada perquè ens ajudés a fer aquest tràmit quan el XXX va complir els 18 anys i vam pagar molts diners. No sé si realment es pot anar per un advocat d'ofici però depèn dels ingressos vitals que tens no tens aquesta opció. També depèn de quin jutge et toqui has d'anar a judici o no. Conec molts casos que el jutge dins d'un despatx s'ho mira, firma, i ja està.

El meu fill sempre ha anat a una escola d'educació especial, és una persona que té una discapacitat intel·lectual elevada que a més ja té un dictamen que diu que està incapacitat i que no pot treballar en se vida. Per què hem de passar per aquest tràmit? Hi hauria d'haver un espai facilitador per aquests casos tan obvis perquè directament et donessin la incapacitat.

En la meva opinió, el problema d'aquesta llei és que han intentat posar en el mateix sac tots els casos, quan en realitat haurien d'haver-ho desglossat una miqueta més.

Els casos de persones que tenen una discapacitat intel·lectual que sabem que a partir d'un cert grau elevat és una persona 100% dependent crec que hi hauria d'haver-hi un procés paral·lel, un espai exclusiu on ho tramitessin tot, persones realment entrenades, i molt important, que es pugues realitzar tot en una única visita a partir de totes les documentacions mèdiques i altres informes aportats, etc.

7. Coneixes alguna associació, fundació o altre entitat que pugui ajudar-vos a resoldre dubtes, us doni suport, etc. en aquest tema?

No, nosaltres anàvem molt dirigides a través de l'escola, i directament l'escola ens va explicar quins eren els passos que havíem de seguir. Només formem part del Grandalla.